

**PERHEVÄKIVALTAAN LIITTYVÄT YLISUKUPOLVISUUDET  
MONIPARISKUNTARYHMÄN OSALLISTUJIEN PUHEESSA**

Silja Keski-Sikkilä  
Maria Mattsson  
Pro gradu -tutkielma  
Psykologian laitos  
Jyväskylän yliopisto  
Toukokuu 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Psykologian laitos

KESKI-SIKKILÄ SILJA & MATTSSON MARIA: Perheväkivaltaan liittyvät

ylisukupolvisuudet monipariskuntaryhmän osallistujien puheessa

Pro gradu -tutkielma, 40 s.

Ohjaaja: Juha Holma

Psykologia

Toukokuu 2022

---

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkastelimme, mitä perheväkivaltaan liittyviä ylisukupolvisia ilmiöistä nousee esiin ryhmämuotoisen pariterapian aikana osallistujien puheessa, ja miten nämä ilmiöt siirtyvät sukupolvelta toiselle. Aihetta ei ole tutkittu laajasti Suomessa eikä myöskään monipariskuntaryhmässä tuotetusta puheesta ole tehty aikaisempia tutkimuksia kyseisestä aiheesta. Aineistomme toimi Kuopion seudun mielenterveysseuran Hyvä Mieli ry:n Turvallinen perhe -hankkeen monipariskuntaryhmän vuosina 2019-2020 videoidut tapaamiset ja niistä tehdyt litteraatiot. Tarkastelun kohteeksi valikoitui kahden pariskunnan puhe, joilla oli lapsia. Määrittelimme ylisukupolvisuuden asiaksi tai ilmiöksi, joka toistuu vähintään kahdessa sukupolvesta ja joka voi esiintyä toimintatavan, asenteen, arvon tai uskomuksen muodossa sekä muuttaa esiintymistapaansa sukupolvelta toiselle. Havainnoimme laadullisen induktiivisen sisällönanalyysin keinoin ylisukupolvista toistoa osallistujien puheessa ja löysimme viisi ylisukupolvista luokkaa. Emotionaalisen ja fyysisen kuritusväkivallan lisäksi puhumattomuus, itseen kohdistuva väkivalta, yksin pärjääminen sekä kielteinen vuorovaikutus tunnistettiin ylisukupolvisiksi ilmiöiksi. Kuristusväkivalta näyttäytyi tutkittavien vanhempien sukupolvesta hyödylliseksi uskottuna kasvatuskeinona ja kielteisenä asenteena, mutta tutkittavien sukupolvesta vain asenteena ja toimintatapana. Yksin pärjäämisen arvo linkittyi ylisukupolviseen työn teon arvostukseen. Lisäksi puhumattomuus ja itseen kohdistuva väkivalta toistuivat ylisukupolvina toimintatapoina. Ylisukupolvinen kielteinen vuorovaikutus liittyi erityisesti lapsen kielteiseen asenteeseen väkivaltaa käyttävää vanhempaa kohtaan. Ylisukupolvisten luokkien ja teoreettisten lähtökohtien pohjalta tarkastelimme teoriaohjaavan eli abduktiivisen sisällönanalyysin keinoin, miten ylisukupolviset toimintatavat, asenteet, arvot tai uskomukset siirtyvät ja ilmenevät sukupolvelta toiselle ja löysimme neljä ylisukupolvisuuden mallia: vanhempi-lapsi, vanhempi-vanhempi, aikuinen-aikuinen ja lapsi-lapsi. Tutkimustulokset antavat lisätietoa perheväkivaltaan liittyvistä ylisukupolvisuuksista suomalaisessa yhteiskunnassa ja näitä tietoja voidaan soveltaa kehitettäessä perheväkivallan hoitoon keskittyviä interventioita. Jatkotutkimuksissa voisi keskittyä myös perheissä ja suvuissa kulkeviin voimavaroihin sekä vahvuuksiin, jotka taas saattavat toimia perhettä ja yksilöä suojaavina tekijöinä väkivallasta huolimatta.

Avainsanat: ylisukupolvisuus, perheväkivalta, ryhmämuotoinen pariterapia, vuorovaikutus, sisällönanalyysi

UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Department of Psychology

KESKI-SIKKILÄ SILJA & MATTSSON MARIA: Intergenerational phenomena related to domestic violence in the speech of participants of a multi-couple therapy group

Master`s thesis, 40 p.

Supervisor: Juha Holma

Psychology

May 2022

---

Intergenerational transmission of domestic violence is not a widely researched subject in Finland. This Master`s thesis examines intergenerational phenomena related to domestic violence and for the first time the speech produced in a multi-couple therapy group. In addition, it looks at the ways these phenomena appeared. The data consisted of the speech of two families who had children. It was gathered from 12 videotaped and transcribed multi-couple group therapy sessions in 2019-2020 which were part of Hyvä Mieli association`s Safe Family project by Kuopio Mental Health Association. Intergenerationality was defined as a phenomenon that repeated in at least two generations and could manifest as a behaviour, attitude, value or belief. We used inductive qualitative content analysis to code the transcribed sessions and examined the repetition in the participants` speech about themselves as well as their children and parents throughout the dataset. The results showed that in addition to child abuse, obmutescence, self-directed violence, managing alone and negative interaction had repeated in generations. We recognised child abuse as physical and emotional violence but noticed its nature had changed from a belief of its disciplinary beneficiality in raising children in the participants` parents` generation to an act of violence and negative attitude towards the child in the participants` generation. In addition, obmutescence and self-directed violence repeated in generations as a behaviour. Moreover, we recognised managing alone as an intergenerational value and it was associated with valuing work. Intergenerational negative interaction was linked to a child's negative attitude towards their violent parent and the parent`s negative attitude towards the child`s behaviour in events of conflict. Based on these findings and theoretical premises, we used abductive content analysis to examine ways these intergenerational transmission had occurred. We established four models of intergenerationality: parent-child, parent-parent, adult-adult and child-child. Findings provide information about the intergenerational phenomena related to domestic violence in Finland and they can be used in the development of treatment interventions for domestic violence. Future research could focus on strenghts and resources carried on throughout generations which can act as protective factors regardless of violence.

Keywords: intergenerationality, domestic violence, multi-couple group therapy, interaction, qualitative content analysis

# SISÄLTÖ

<b>1. JOHDANTO</b>	<b>5</b>
1.1 Perheväkivalta	5
1.2 Perheväkivallan syyt ja seuraukset	7
1.3 Perheväkivallan ylisukupolvisuus	10
1.4 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys	13
<b>2. TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT</b>	<b>14</b>
2.1 Tutkimusaineisto ja tutkittavat	14
2.2. Tutkimuksen aineistoon liittyvä etiikka	15
<b>3. TULOKSET</b>	<b>19</b>
3.1.1 Kuritusväkivalta	20
3.1.2 Itseen kohdistuva väkivalta	22
3.1.3 Puhumattomuus	23
3.1.4 Yksin pärjääminen	24
3.1.5 Kielteinen vuorovaikutus	25
3.2 Ylisukupolvisuuden mallit	26
<b>4. POHDINTA</b>	<b>28</b>
4.1 Yhteenveto tuloksista	28
4.2 Tutkimuksen yhteys aiempiin tutkimustuloksiin ja sen merkitys	29
4.3 Tutkimuksen laadun arviointi	31
4.4 Jatkotutkimusehdotukset	33

# 1. JOHDANTO

## 1.1 Perheväkivalta

Lähisuhdeväkivallalla tarkoitetaan läheisissä suhteissa esiintyvää toisiin kohdistuvaa väkivaltaa, jossa tekijänä voi olla nykyinen tai entinen kumppani, perheenjäsen tai lähisukulainen (Bildjuschkin ym., 2020; Maailman Terveysjärjestö [WHO], 2010). Sukupuoli tai ikä ei määrittele lähisuhdeväkivallan tekijää tai kokijaa (Tilastokeskus, 2019). Tässä Pro gradu -tutkielmassa tarkastelemme perheväkivaltaa sen ylisukupolvisuuden kontekstissa ja käytämme lähisuhdeväkivallan alakäsitettä perheväkivalta. Englanninkielisistä käsitteistä olemme käyttäneet perheväkivallalle synonyymeinä *domestic violence*, *disciplinary violence* ja *child abuse*. Emme keskity erityisemmin perheväkivallan sukupuolistuneisuuteen, sillä haluamme aiheen sensitiivisyyden vuoksi suojella tutkimushenkilöiden yksityisyyttä ja olemme häivyttäneet tunnistettavuutta lisäävät tekijät, kuten sukupuolen.

Perheväkivalta on ilmiönä moniulotteinen siksi, että sitä voi esiintyä hyvin monella eri tavalla ja tekojen vahingoittavuus vaihdella. Se kohdistuu joko kumppaniin, lapsiin tai molempiin ja sen seuraukset vaikuttavat aina koko perheeseen (Bildjuschkin ym., 2020). Lisäksi vanhempien välinen väkivalta luokitellaan myös lapsen kohdistuvaksi väkivallaksi (Vaaranen-Valkonen, 2014). Perheväkivalta voi olla henkistä, fyysistä, seksuaalista, taloudellista, kunniaan liittyvää tai uskonnollista (Bildjuschkin ym., 2020). Perheessä voi ilmetä yhtä tai useampaa näistä väkivallan muodoista. Henkisellä väkivallalla tarkoitetaan perheenjäsenen tahallista psyykkistä vahingoittamista esimerkiksi nimittelemällä, pelottelemalla ja uhkailemalla. Myös elämän, pukeutumisen ja ihmissuhteiden rajoittaminen lasketaan henkiseksi väkivallaksi. Fyysistä väkivaltaa taas on perheenjäsenen tahallinen ruumiillisen koskemattomuuden loukkaaminen, esimerkiksi lyöminen, töniminen ja hiuksista repiminen sekä myös kurittamiseen liittyvä väkivalta luokitellaan fyysiseksi väkivallaksi. Seksuaaliseksi väkivallaksi katsotaan perheenjäsenen seksuaalisen koskemattomuuden ja itsemääräämisoikeuden rikkominen, esimerkiksi seksiin pakottamisena, raiskauksena ja nöyryyttämisenä. Lisäksi lapsiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa vanhemman tai vanhemman sisaruksen taholta, jossa tavoitteena on alistaa lapsi omiin seksuaalisiin tarpeisiin, kutsutaan seksuaaliseksi hyväksikäytöksi. Uskonnollisena väkivaltana pidetään käytäntöjä, joilla uskontoon vedoten rajoitetaan toisen ihmisen tai ihmisryhmän itsemääräämisoikeutta. Tähän liittyy läheisesti kunniaan liittyvä väkivalta, jossa psyykkisesti

tai fyysisesti vahingoittaen voidaan rangaista henkilöä epäilyksestä yhteisöllisten siveysperiaatteiden rikkomisesta. Näiden ilmenemismuotojen lisäksi perheväkivalta voi myös kohdistua itseen, esimerkiksi itsemurhayrityksenä, jonka vaikutukset heijastuvat myös muuhun perheeseen (Hytönen, 2020).

Perheväkivalta voi olla näkyvää riitelyä tai fyysisiä yhteenottoja vanhempien tai vanhemman ja lapsen välillä. Sitä voi kuitenkin tapahtua myös piilossa perheen sisällä vanhempien välillä, mutta yleensä lapset aistivat turvattomuuden ja jännitteisen ilmapiirin (Lepistö & Hynynen, 2016). Paasivirran (2021) Lastensuojelun Keskusliitolle tekemän raportin mukaan aikuisten välisestä väkivallasta poiketen lapsiin kohdistuva väkivalta ilmenee useimmiten kasvatuksellisenä henkisenä tai fyysisenä kuritusväkivaltana. Sitä ovat esimerkiksi tukistaminen, luunapin antaminen, piiskaaminen, sormille näpätys ja kovakourainen kiinni tarttuminen. Henkisenä kuritusväkivaltana voidaan nähdä esimerkiksi lapsen pilkkaaminen ja tahallinen huomiotta jättäminen.

Perheväkivalta on yksityisellä paikalla tapahtuvaa väkivaltaa, sillä se on piilossa kodin seinien sisäpuolella (Bildjuschkin ym., 2020). Tästä johtuen osa perheväkivallasta jää raportoimatta, mutta tilastojen mukaan Suomi on perheväkivallassa Euroopan kärkimaita (Sosiaali- ja terveysministeriö [STM], 2017). Tätä on perusteltu esimerkiksi sillä, että suomalaisessa kulttuurissa on jo historiassa ollut taipumusta liialliseen alkoholin käyttöön ja siitä seuraavaan väkivaltaan (Piispa, 2013). Lisäksi viime vuosina on myös oltu huolissaan koronakriisin vaikutuksista perheväkivallan ilmenemiseen kotona vietetyn ajan lisääntyessä (Kaittila ym., 2021). Tilastokeskuksen (2021) mukaan ensimmäisenä koronakriisin vuonna 2020 aikuisista perheväkivaltaa kokeneista noin 75 prosenttia on naisia ja alaikäisten osuus kaikista kokijoista on noin 21 prosenttia. Ilmoitukset avio- ja avopuolisoiden välisestä väkivallasta lisääntyivät, mutta lapsiin kohdistuvasta väkivallasta taas väheni 14 prosenttia. Kuitenkin taas Paasivirran (2021) tekemän raportin mukaan vanhempien lapsiinsa kohdistama kuritusväkivalta on lisääntynyt viime vuosina. Koronakriisin seuraukset näkyvätkin tilastoissa mahdollisesti vasta myöhemmin ja nämä ristiriitaisuudet osoittavat sen, että perheväkivaltaa on syytä tutkia.

## 1.2 Perheväkivallan syyt ja seuraukset

Perheväkivallan taustalla vaikuttavat syyt voivat olla hyvin moninaiset ja vaikuttajina ovat niin yksilölliset, ympäristölliset kuin yhteiskunnalliset tekijät. Kuritusväkivaltaa on perinteisesti historiassa käytetty kasvatukseen, kunnes se 1980-luvun alkupuolella määrättiin laissa rangaistavaksi pahoinpitelyrikokseksi (STM, 2010). Tästä huolimatta yhteiskunnassamme on edelleen perheitä, joissa käytetään kuritusväkivaltaa. Paasivirran (2021) mukaan alle 18-vuotiaiden lasten vanhemmista (N=168) 44 prosenttia on käyttänyt lapseensa joitain kurituskäytänteitä usein tai joskus. Lukuun vaikuttavat yhteiskunnassa vallitseva tietoisuuden taso kuritusväkivallan rangaistavuudesta sekä asenteellisuus. Raportissa todetaan, että tietoisuus kuritusväkivaltaan liittyvästä laista on hieman vähentynyt, sillä 2010-luvulla kyselyyn lain suhtautumisesta kuritusväkivaltaan 8 prosenttia vastaajista antoi ”en osaa sanoa” -vastauksen. Tietoisuuden tasoon vaikutti vastaajien ikä ja ammattiryhmä; alle 35-vuotiaista 17 prosenttia ei osannut vastata kysymykseen ja lisäksi opiskelijoiden sekä koululaisten tietämyksessä oli puutteita. Kuitenkin useat tutkimukset todistavat, että kuritusväkivaltaan ei liity sosiaaliluokkaeroja, vaan sitä tapahtuu kaikenlaisissa perheissä (Ellonen, 2014).

Paasivirran (2021) mukaan asenteellisesti miehet suhtautuvat kuritusväkivaltaan sallivammin kuin naiset, vaikka asenteet ovat tiukentuneet molemmilla sukupuolilla 2010-luvulla. Kuitenkin Hyvärinen (2017a) mainitsee, että asenteet eivät vielä ole tae sille, että toimisi käytännössä edes itselleen hyväksyttävällä tavalla. Lisäksi miehet käyttävät kuritusväkivaltaa keskimäärin enemmän kuin naiset ja Ellosen ym. (2017) mukaan kohteena on tyttöjä useammin pojat. Eroja suhtautumisessa on myös kuritusväkivallan eri muotoihin, sillä vastaajat suhtautuvat esimerkiksi lapselle huutamiseen ja jäähypenkkiin hyväksyvämmiin kuin fyysisellä väkivallalla uhkaamiseen tai sen kohtuulliseen käyttöön (Paasivirta, 2021). Kaikista haitallisimpana kuritusväkivallan muotona vastaajat kuitenkin pitävät lapsen todistamaa vanhempien välistä väkivaltaa tai eroperheessä lapsen ja toisen vanhemman välisen yhteydenpidon estämistä, sekä lapsen vähättelyä ja hylkäämisellä tai satuttamisella pelottelua. Kysyttäessä henkisen ja fyysisen kuritusväkivallan haitallisuudesta lapsen kehitykselle, miesten vastaukset olivat sallivampia näiden muotojen käytön suhteen. Asenteiden vaikutus näkyy tämän lisäksi siinä, että kuritusväkivallan käytön lisääntynyt riski koskee erityisesti perheitä, joissa vanhemmat uskovat sen vaikuttavuuteen ja ovat itse kokeneet sitä lapsuudessa (Paasivirta, 2021; Savage ym., 2019).

Perheväkivallan taustatekijöiden tunteminen on oleellista sen jatkumisen estämisessä, sillä sen yksilölliset ja yhteiskunnalliset seuraukset ovat vakavia. Yksilölle ja perheyhteisölle väkivalta on erityisen haavoittavaa, sillä se tapahtuu useimmiten kotona, mikä tarkoittaa sitä, että käsitys kulttuurisesti turvalliseksi mielletystä paikasta rikkoutuu (Husso, 2003). Lisäksi perhesuhteisiin liitetään ajatus rakkaudesta, huolenpidosta ja hoivasta. Tästä syystä perheväkivaltaan liittyvät myös häpeän kokemukset, mitkä saattavat estää perheenjäseniä hakemasta apua. Myös Fagerström (2020) nostaa esille puhumattomuuden yhteyden lähisuhteiden väkivaltaan liittyvänä tekijänä, mikä taas lisää eri mielenterveyden ongelmien kasautumisen riskiä. Perheväkivallan tavallisimpia psyykkisiä seurauksia sen kokijoille ovat esimerkiksi univaikkeudet, masennus- ja ahdistusoireet, voimattomuuden ja pelon tunteet sekä itsetuhoisuus (Felitti, 1998; Hillis ym. 2017). Myös itseen kohdistuvan väkivallan vakavuus perheväkivaltaan liittyvänä tekijänä on huomioitava, sillä perheenjäsenen itsemurha tai sen yritys ovat usein traumaattisia tapahtumia koko perheelle, joka saa muut olemaan jatkuvasti varuillaan sekä herättää syyllisyyden tunteita (Hytönen, 2020). Lisäksi nuorilla läheisen itsemurha tai sen yritys lisäävät itsetuhoisen käytöksen riskiä. Perheväkivalta on mahdollisten välittömien fyysisten vammojen, kuten ruhjeiden ja mustelmien lisäksi yhteydessä myös heikompaan fyysiseen terveydentilaan ja yleisimpiä seurauksia on erilaiset kiputilat ja psykosomaattinen oirehdinta (Dillon ym. 2013). Perheväkivallan muodoista erityisesti kuritusväkivallan haitallisuus lapselle on siinä, että syy-seuraus-suhteet kurituksen taustalla voivat jäädä pienellä lapsella epäselväksi (STM, 2010). Lisäksi se antaa kehittyvälle lapselle vääristynyttä viestiä ongelmien ratkaisemisesta hyväksytysti väkivallalla. Kuritusväkivalta myös haavoittaa lapsen itsetuntoa, millä on usein kauaskantoiset seuraukset jopa pitkälle aikuisuuteen, esimerkiksi vaikeuttaen luottamussuhteita muihin ihmisiin (Felitti, 1998; Hyvärinen, 2017b; Norman ym. 2012).

Yhteiskunnan tasolla perheväkivallan aiheuttamat kustannukset kohdistuvat pääasiassa sosiaali- ja terveyshuollolle (Siltala, 2021), sekä poliisille kenttä- ja tutkintatyöstä ja oikeusjärjestelmälle syyteharkinnasta eteenpäin edenneistä tapauksista (Liimatainen & Rantaeskola, 2022). Terveystieteiden tutkimuksissa tunnistettujen väkivaltaa kokeneiden on todettu käyttävän enemmän terveystaloudellisia palveluita kuin sitä kokemattomat (Siltala, 2021). Myös eri lastensuojelulliset toimenpiteet ovat yleinen seuraus väkivallasta kotona (Timonen-Kallio ym. 2017) ja lastensuojelun kustannukset ovat olleet kasvussa viime vuosikymmenen kohoten laskentatavasta riippuen jopa miljardiin euroon vuodessa (Forsell, 2020; Heinonen ym., 2012). Lisäksi väkivallasta aiheutuvat terveyshaitat lisäävät poissaoloja töistä sekä vaikeuttavat lasten koulunkäyntiä kasvattaen syrjäytymisen riskiä (Nousiainen ym., 2016).



Yleisimpiä haasteita lapsella koulussa ovat poissaolot, keskittymisvaikeudet ja erilaiset hankaluudet kaverisuhteissa. Kokonaisuudessaan Suomessa vuonna 2019 lähisuhdeväkivallan eri muodoista aiheutuneet kustannukset yhteiskunnalle olivat noin 2,1 miljardia euroa vuodessa (Euroopan tasa-arvoinstituutti [EIGE], 2021).

### **1.3 Perheväkivallan interventiot**

Väkivallalla on eri muotoja ja myös hoitomallien tulisi erota väkivaltatilanteesta sekä yhteiskunnan rakenteista riippuen. Parisuhde- ja perheväkivaltaa voidaan hoitaa pariterapialla tai ryhmäterapialla riippuen väkivallan vakavuudesta ja suhteen sen hetkisestä tilanteesta (Stith ym. 2019). Pari- tai ryhmäterapeuttinen työskentelytapa sopii hoitomuodoksi, jos väkivalta on lievää, eikä akuuttia fyysistä vaaraa ole. Se on suunniteltu pariskunnille, joiden molemmat osapuolet haluavat osallistua hoitoon ja säilyttää suhteensa, ja joiden välillä esiintyvää väkivaltaa voidaan kuvailla tilannekohtaiseksi. Väkiältä ei siis saa olla laaja-alaisesti dominoivaa tai kontrolloivaa. Kuitenkin väkivallan hoitamiseen ryhmä- tai pariterapialla on kohdistettu kritiikkiä ja huolta sen turvallisuusriskien vuoksi pariterapeuttien keskuudessa ja tämä on vaikuttanut myös sen puheeksiottamisen kulttuuriin terapiaistunnossa (Karakurt ym., 2013). Turvallisuusriskien vuoksi Cooper ja Vetere (2005) ovat kehittäneet turvallisuusfokusoidun arvointijakson mallin, jossa tavoitteena on kartoittaa pariskunnan kykyä työskennellä turvallisesti yhdessä väkivallan poistamiseksi suhteesta. Stith ym. (2011) ovat soveltaneet kyseistä mallia kehittäessään perheväkivaltaan keskittyvän monipariskuntaterapian (Domestic Violence Focused Couples Treatment, multi-couple version, DVFCT), jossa tavoitteena on hyödyntää terapeuttisessa prosessissa ryhmän vuorovaikutusta. DVFCT perustuu ratkaisukeskeiseen lyhytterapiaan (de Shazer ym., 2007) sekä Stithin ja kollegoiden luomaan manuaaliin. Ryhmämuotoisuus on mallissa erityinen siksi, että ryhmän tuki ja muiden pariin positiiviset muutokset heidän suhteissaan nähdään ryhmäläisiä motivoivina tekijöinä (Stith ym., 2011). Lisäksi hoitomallissa on oleellista terapeuttien suora ohjaaminen sekä tilanteiden yksityiskohtainen purkaminen erityisesti väkivallan käyttöä sekä uhattua turvallisuutta koskien. Väki vallan teema ja erityisesti vastuullisuuden kysymykset omista päätöksistä kulkevat mukana läpi terapiaohjelman (McCollum ym., 2011).

Monipariskuntaryhmien tuloksellisuutta perheväkivallan hoidossa on tutkittu jonkin verran. Tutkimusten mukaan systeemisten interventioiden käyttö lähisuhdeväkivallan hoidossa huolellisesti arvioituna sekä seurattuna koko hoitajakson ajan voi lisätä perheiden turvallisuutta (McCollum ym., 2011; McCollum & Stith, 2008; Stith ym., 2012). Turvallisuuden lisääntymisen lisäksi monipariskuntaryhmistä saadut tulokset viittaavat esimerkiksi lisääntyneisiin vanhemmuustaitoihin (Todahl ym., 2013). Erityisesti DVFCT-ohjelman monipariskuntaversiolla on näyttöä sen potentiaalista vähentää parisuhteessa tapahtuvaa aggressiota sekä nostaa parisuhdetyytyväisyyttä (Stith ym., 2008 lainattu McCollum ym., 2011). Toisaalta Stithin ym. (2003) mukaan yhteisten pariterapeuttisten istuntojen on katsottu voivat lisätä pariskunnan välistä emotionaalista jännitettä, mikä taas saattaisi vaikuttaa väkivallan riskin kasvamiseen. Myös kielteinen puhe väkivallan tekijästä ja kokijan avoin keskustelu kokemuksistaan on liitetty väkivallan riskiin (Stith & McCollum, 2011). Kuitenkin mallia on kehitetty niin, että nykyisissä hoidoissa myös mahdollisen eroprosessin turvallisuus perheelle pyritään ottamaan huomioon (Stith ym., 2019). Perheväkivallan interventioilla on keskeinen osa väkivallan lopettamiseksi perheessä ja samalla ehkäistä mahdollista sukupolvelta toiselle siirtyvää toimintaa.

#### **1.4 Perheväkivallan ylisukupolvisuus**

Suomalaisen asiansanasto- ja ontologiapalvelu Finton (2022) määritelmän mukaan ylisukupolvisuus on tietojen, taitojen, kulttuurin ja hyvinvoinnin siirtymistä sukupolvien välillä. Englanninkielisistä käsitteistä käytämme synonyyminä sanaa *intergenerational transmission*. Siirtymiin liittyvät kokemukset voivat olla tietoisia tai tiedostamattomia, ja ne saattavat vaikuttaa yksilön integraatioon, identiteettiin ja rooleihin (Tuhkasaari, 2013). Ylisukupolvisuus voi siis olla jokin asia tai ilmiö, joka toistuu eri sukupolvissa, perheissä tai koko kansakunnassa. Esimerkiksi tunteista puhumattomuus on Suomessa yleisesti tunnistettu ylisukupolvisesti siirtyneeksi kulttuuriseksi toimintavaksi (Fagerström, 2020). Suomessa vanhempien arvoihin on usein myös liitetty työnteon tärkeys (Laakkonen, 2010).

Ylisukupolvinen perheväkivalta voidaan määritellä lapsuudessa koetun perheväkivallan toistuvuudeksi omassa aikuisiän perheessä. Esimerkiksi Worleyn ym. (2004) tutkimuksessa lähisuhteissaan väkivaltaiset kuvailivat lapsuudessa kokemansa vanhemmuuden rakkauttomaksi, torjuvaksi ja vaaralliseksi. Kuitenkin ylisukupolvista

perheväkivaltaa voi tarkastella myös tarkemmin. Henkilö voi esimerkiksi toistaa oman vanhempansa käyttämää kuritusväkivaltaa omien lastensa kasvatukseen (Taylor & Lazenbatt, 2014; Widom ym., 2015; Paasivirta, 2021), olla väkivaltainen puolisoaan kohtaan samalla tavalla kuin vanhempansa (Ehrensaft ym., 2003; Kwong ym., 2003; Stith ym. 2000) tai jatkaa perheessä esiintyneiden muiden väkivallan muotojen kierrettä (Fagerström, 2020).

Ylisukupolvisuutta voidaan selittää esimerkiksi Banduran (1986) oppimisteorioiden ja mallioppimisen näkökulmasta. Sosiaalisen oppimisen teoria ja siihen pohjautuva sosiaalis-kognitiivinen teoria selittävät siirtymien välittymistä vuorovaikutuksessa erilaisissa sosiaalisissa tiloissa. Niiden mukaan lapsi oppii imitoimalla, mallintamalla sekä havainnoimalla esimerkiksi vanhempiensa arvoja, asenteita, uskomuksia sekä tapoja toimia. Käyttäytyminen, kognitiot sekä muut yksilölliset tekijät, ympäristövaikutteiden lisäksi, vaikuttavat taas toinen toisiinsa. Lapsi tuottaa sisäistämäänsä siirtymiä toiminnassaan ja välittää niitä ympäristöönsä sekä mahdollisesti seuraaville sukupolville muodostaen ylisukupolvisia ketjuja. Tähän liittyen perhe on nähty merkittävänä sosiaalistavana instituutiona, jossa tavat ajatella ja toimia vaikuttavat yksilöön. On kuitenkin tärkeää nähdä kokonaiskuva, jossa yksilöön vaikuttavat myös perheen ulkopuolinen sosio-kulttuurinen konteksti esimerkiksi perheväkivallan ylisukupolvisuutta tarkastellessa (Black ym., 2010).

Perheväkivalta ylisukupolvisena ilmiönä on kuitenkin monimutkainen ja keskitymme tässä tutkielmassa aihetta käsitteleviin puheen tutkimuksiin. Eri teoriat ovat pyrkineet selittämään ilmiötä (Widom & Wilson, 2015; Siegel, 2013), mutta tässä tutkielmassa lähestytään sitä pääsääntöisesti edellä esitellyn Banduran (1986) sosiaalisen oppimisen näkökulmasta. Sen mukaan väkivallalle altistuva lapsi saattaa imitaation, mallintamisen ja kokemuksellisuuden kautta oppia, että väkivalta on lähisuhteisiin kuuluva, hyväksyttävä tai hyödyllinen toimintatapa. Kielteinen kommunikointityyli tai aggressiivisten keinojen käyttö voivat muodostua lapselle tavaksi ratkaista ristiriitatilanteita. Lapsi ei myöskään saa tilaisuuksia kokea tai havainnoida väkivallattomien keinojen, kuten neuvottelun, rauhoittumisen tai aktiivisen kuuntelun, myönteisiä vaikutuksia. Tätä ajatusta tukee esimerkiksi Harrisin ja Derschin (2001) tutkimus miehistä, jotka olivat kokeneet perheväkivaltaa lapsuudessaan, mutta eivät itseraportoinnin mukaan käyttäneet sitä aikuisiän perheissään. Tutkimuksen kaikkia haastateltuja yhdisti kokemus siitä, että väkivallalla oli heidän muistoissaan harvoin myönteisiä ja usein kielteisiä seuraamuksia. He myös selittivät väkivallattomuuttaan esimerkiksi ympäristön kielteisellä asenteella väkivaltaa kohtaan.

Lisäksi perheväkivallan ylisukupolvisuuden ja sen käytön hyväksyttävyyden yhteyksiä voidaan selvittää esimerkiksi perheväkivaltaan liittyviä toimintatapoja ja asenteita

tarkastelemalla. Paasivirran (2021) mukaan ne, joilla oli omakohtainen lapsuudenkokemus kurittamisesta suhtautuivat hyväksyvämmiin kuritusväkivallan käyttöön kuin ne, joilla ei ollut kuritusväkivaltakokemuksia. Hyväksyvällä asenteella kuristuväkivaltaa kohtaan taas tunnistettiin yhteyksiä sen käyttöön. Myös esimerkiksi aiemmin esitelty Worleyn ym. (2004) haastatteluista ilmeni, että väkivallan tekijät suhtautuivat väkivallan käytön seurauksiin vähättelevästi. Antle ym. (2020) taas vertasivat perheväkivaltaa kokeneiden ja kokemattomien nuorten asenteita väkivallan käyttöä kohtaan omissa seurustelusuhteissaan ennen ja jälkeen koulutusohjelman, jossa nuoret oppivat terveistä parisuhteista. Perheväkivaltaa kokeneiden nuorten havaittiin olevat hyväksyvämpiä seurustelusuhteisiin liittyvää väkivaltaa kohtaan kuin sitä kokemattomien. Koulutusohjelmaan osallistuminen kuitenkin muutti nuorten suhtautumistapaa kielteisemmäksi.

Perheväkivallan hyväksyttävyyden sekä sen vakavuuden ymmärryksen lisäksi, lapsuuden väkivaltakokemusten käsittelemättömyys sekä vaikeus toimia väkivallattomasti toistuu perheväkivallan ylisukupolvisuuden puheen tutkimuksissa (Medeiros ym., 2021; Alexander ym., 2022). Myöskin Harrisin ja Derschin (2001) tutkimuksen miesten puheessa, jotka olivat kokeneet perheväkivaltaa lapsuudessaan, mutta eivät olleet käyttäneet sitä aikuisiän perheessään, ilmeni vaikeus tunnistaa lapsuudessa kokemaa väkivaltaa väkivallaksi tai kertoa siitä omalle väkivallattomuudelle. Medeiros ym. (2021) tekivät vastaavanlaisia havaintoja haastatellessaan lapsena kaltoinkohtelua kokeneita aikuisia, jotka olivat käyttäneet fyysistä tai henkistä väkivaltaa omia lapsiaan kohtaan tai laiminlyöneet heitä. He havaitsivat ylisukupolvista toistoa liittyen kasvatukseen sekä käytettyihin väkivallan muotoihin. Haastatteluista ilmeni seuraavat teemat: lapsiin kohdistuvan perheväkivallan normalisointi, käsittelemättömäksi jääneet väkivaltakokemukset, lapsen syyttäminen omasta väkivallan käytöstä sekä epäonnistuneet yritykset vakiinnuttaa uusia kasvatustalleja osaksi omaa toimintaa vanhempana. Alexander ym. (2022) taas haastattelivat sukupuun avulla yhdeksää perheväkivaltaa käyttänyttä henkilöä, joiden perheissä perheväkivaltaa oli ollut läsnä monen sukupolven ajan. Osallistujat kertovat ylisukupolvisuustyöskentelyn auttaneen heitä käsittelemään ylisukupolvista väkivaltaa sekä saamaan etäisyyttä aiheeseen. Yksi osallistujista kertoo sen luoneen empaattista ymmärrystä ja hyväksyvyyttä väkivaltaa käyttäneitä perheenjäseniään kohtaan.

Viimeisenä ylisukupolviseen väkivaltaan voidaan liittää myös tunnetason muutoksia, joita lapsuudessa koettu väkivalta aiheuttaa aikuisuudessa. Domoney ja Trevillion (2020) tutkivat koko perheelle tarkoitettuun raskaudenaikaiseen väkivaltainterventioon osallistuvien isien kokemuksia ja uskomuksia isyydestä. Tutkijat löysivät aineistosta neljä teemaa, jotka

liittyivät käsityksiin väkivallasta, isyydestä, tunnemuutoksesta sekä väkivallan kierteen katkaisemisesta. Osallistujat puhuivat siitä, miten isän poissaolevuuden saaneen heidät tuntemaan ulkopuolisuutta, ja että heitä ei kuultu ja heidän isänsä eivät tunteneet heitä. Yksi osallistujista kertoi haluavansa olla hyvä isä, mutta selitti menneisyyden estävän häntä olemasta sellainen. Hän liitti tähän omakohtaisen itseilmaisun vaikeuden ja oman lapsen itseilmaisun ohjaamisen vaatimuksen ristiriidan. Myös Nurmisen (2019) tutkimuksen väkivaltaa lapsena kohdanneet vanhemmat kertoivat saaneensa lapsuudessa kokemastaan väkivallasta selkeitä ja vakavia oireita. Lisäksi he kokivat näiden vaikuttaneen oman vauvansa kaltoinkohteluun. Kuten Domoneyn ja Trevillionin (2020) isien haastatteluissa, myös Nurmisen aineistossa ilmeni ulkopuolisuuden tuntemuksia. Yksi haastatelluista kertoi tulkinneensa vauvansa itkun merkiksi siitä, että vauva ei halunnut häntä äidikseen, mikä johti hänen hermostumiseensa.

Ottaen huomioon tässä ja edellisissä kappaleissa mainitut perheväkivallan seuraukset, ja sen ylisukupolvisuuteen liittyvät ilmiöt ja aiempien tutkimusten välillä esiintyneet ristiriitaisuudet, on näitä syytä tutkia enemmän niin yksilöiden, perheiden kuin yhteiskunnankin hyvinvoinnin kannalta.

## **1.5 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymys**

Tutkimuksemme tavoitteena on avata perheväkivallan ylisukupolvisuutta puheen tutkimuksen avulla, koska sitä ei ole tutkittu laajasti, erityisesti Suomessa ja psykologian alalla. Myöskään monipariskuntaryhmässä tuotetusta puheesta ei ole tehty tutkimuksia kyseisestä aiheesta. Esimerkiksi Harris ja Dersch (2001) ovat ehdottaneet ylisukupolvisen väkivallan tutkimuksen laajentamista pariskuntakontekstiin. Tutkimus perheväkivallan toistuvuudesta kahdessa peräkkäisessä sukupolvessa voisi tuoda ymmärrystä siihen, miten ne vanhemmat, jotka ovat kokeneet lapsuudessaan perheväkivaltaa, ja jotka ovat siirtäneet tätä toimintatapaa ylisukupolvisesti omiin lapsiinsa, selittävät ilmiötä puheessaan. Puheentutkimus voisi myös tarkastella, miten muista ylisukupolvisista perheväkivaltaan liittyvistä ilmiöistä puhutaan, ja miten ne voisivat mahdollisesti olla osana ylisukupolvisen ketjun ylläpidon erilaisia kytköksiä.

Tutkimme siis, mitä ylisukupolvisia ilmiöitä liittyen perheen tämänhetkiseen

väkivaltatilanteeseen tulee esiin ryhmämuotoisen pariterapian osallistujien puheessa, ja miten nämä ilmiöt ilmenevät ja siirtyvät sukupolvelta toiselle. Lähestymme aihetta kysymyksillä:

1. Miten perheväkivaltaan liittyvistä ylisukupolvisuuksista puhutaan monipariskuntaryhmässä?
2. Mitä ylisukupolvisen siirtymän malleja monipariskuntaryhmän osallistujien puheesta on havaittavissa?

## **2. TUTKIMUSAINEISTO JA -MENETELMÄT**

### **2.1 Tutkimusaineisto ja tutkittavat**

Tämä Pro gradu -tutkielma on osa Kuopion seudun mielenterveysseuran Hyvä Mieli ry:n ylläpitämää vuonna 2018 alkanutta Turvallinen perhe -hanketta, jonka tehtävänä on kehittää lähisuhdeväkivallan päättämistä edistävää toimintamallia. Sen kohderyhmänä ovat Pohjois-Savon alueella asuvat pariskunnat ja lapsiperheet, joihin kuuluvien pariskuntien osapuolten tai vanhempien välillä esiintyy väkivaltaa (Holma & Laitila, 2019). Hankkeen tavoitteena on katkaista lähisuhdeväkivalta perheessä, kehittää paikallisesti käyttöön soveltuvia työtapoja ja lähisuhdeväkivaltatyöhön sopivaa digitaalista sovellusta osallistujien itsearvioinnin tukemiseksi. Lisäksi pyritään keräämään tietoa hoidon vaikuttavuuden arviointiin liittyvien mittareiden toimivuudesta lähisuhdeväkivaltatyössä. Lähisuhdeväkivallan katkaisemiseen käytetyt keinot ovat turvallisuusfokusoitunut arviointimenetelmä, hoidollinen monipariskuntaryhmä sekä tehostettu tuki. Hanke toimii alueellisessa yhteistyössä Pohjois-Savon sosiaali- ja terveydenhuollon julkisen sektorin, väkivaltatyötä tekevien järjestöjen sekä kansainvälisten väkivaltatyön asiantuntijoiden kanssa. Hanke on myös tutkimuksellisessa yhteistyössä Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen kanssa ja se perustuu aiemmin mainittuun Cooperin ja Veteren (2005) kehittämään työskentelymalliin turvallisuuden arvioinnista. Hankkeessa käytettävässä moniperheryhmätyöskentelyssä pohjana on Stithin ja kollegoiden (2011) kehittämä malli väkivaltaisten pariskuntien hoitoon (Holma & Laitila, 2019).

Ennen ryhmään osallistumista pariskunnat käyvät läpi 6-8 kerran arvioinnin, jolla

varmistetaan osallistumisen turvallisuus sekä kyky työskentelyyn parina (Holma & Laitila, 2019). Arvioinnissa käydään läpi perheväkivallan ja traumakokemusten historia, sekä mahdollisten lasten tilanne. Pariskuntien kanssa tehdään turvasuunnitelmat ja väkivallattomuus-sopimukset. Pariskuntien molemmat osapuolet täyttävät lähisuhteiden väkivallan määrää ja laatua kartoittavan Abusive and Controlling Behavior Inventory (ACBI) -lomakkeen. Lisäksi psyykkistä hyvinvointia mitataan Clinical Outcomes in Routine Evaluation-Outcome Measure (CORE-OM) -lomakkeella. Hankkeen työntekijät tekevät tarvittaessa yhteistyötä muiden pariskuntien kanssa toimivien viranomaisten kanssa. Valitut pariskunnat, joiden on katsottu voivan työskennellä turvallisesti yhdessä, ohjataan monipariskuntaryhmään, jossa he tapaavat muita pariskuntia kahden ohjaajan johdolla 12 kertaa. Ryhmän kokoontumistiheys on aluksi kerran viikossa, mutta tapaamisten edetessä käyntejä on joka toinen viikko. Viidellä ensimmäisellä käyntikerralla aiheet ovat strukturoidumpia, mutta muilla ryhmäkerroilla keskustelu on vapaampaa ja osallistujien esiin nostamia aiheita. Ryhmän päätyttyä järjestetään seurantakäynti, joka on noin kolmen kuukauden kuluttua.

Hoidon vaikuttavuutta arvioidaan Outcome Rating Scale (ORS) -lomakkeen avulla, jonka osallistujat täyttävät jokaisen ryhmäkerran aluksi ja lopussa ryhmätapaamisten vuorovaikutusta arvioidaan Group Session Rating Scale (GSRS) -lomakkeella (Holma & Laitila, 2019). Psykkisen kuormittuneisuuden kartoittamiseen käytetään Clinical Outcomes in Routine Evaluation (CORE-10) -lomakkeen, jonka osallistujat täyttivät neljännellä ja kahdeksannella tapaamiskerralla. Lisäksi osallistujille tehdään loppu- ja seurantahaastattelut.

Tämän tutkimuksen aineistona on siis kyseisen monipariskuntaryhmän 12 tapaamisesta kerätty videoitu ja litteroitu data, joka on vuosilta 2019-2020. Yhden tapaamisen kesto oli 2 tuntia ja mukana oli kolme 30-50 vuotiasta työssäkäyvää heteropariskuntaa. Pariskunnista kaksi olivat avioliitossa ja yksi avoliitossa. Kaikilla pariskunnilla oli ollut suhteessa toisen osapuolen puolelta väkivaltaa, joka kahdella oli kohdistunut sekä puolisoon että lapsiin. Viimeisillä ryhmätapaamisilla selvisi, että yhdellä pariskunnista oli esiintynyt myös molemminpuolista väkivaltaa. Kahdella avioliitossa olevalla pariskunnalla oli yhteisiä lapsia ja tästä syystä he valikoituivat tutkimukseemme. Molempien perheiden väkivallan tekijät olivat kokeneet väkivaltaa omissa lapsuuden perheissään. Jokaisessa tapaamisessa oli paikalla kaksi terapeuttia, mutta pariskunnista joissain tapaamisissa oli läsnä vain toinen puoliso.

## 2.2. Tutkimuksen aineistoon liittyvä etiikka

Turvallinen perhe -hanke on saanut Keski-Suomen sairaanhoitopiirin tutkimuseettiselta toimikunnalta puoltavan lausunnon 11.3.2019. Ryhmään osallistujat ovat antaneet kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Osallistujat ovat voineet koska tahansa kieltäytyä tai keskeyttää tutkimukseen osallistumisen. Tutkimuksessa on huolehdittu siitä, että osallistujia ei ole mahdollista tunnistaa mistään tiedoista ja sukupuolet ovat häivytetty puheotteista. Lisäksi aineistoa on ollut mahdollista käsitellä vain Jyväskylän Yliopiston Psykologian laitoksen psykoterapian opetus- ja tutkimuslinikalla.

## 2.3 Analyysi

Tässä tutkimuksessa tuotettu tieto perustuu sosiaalisen konstruktionismin viitekehykselle. Sen mukaan tieto ja senhetkinen todellisuus ovat aina sosiaalisesti ja historiallisesti tilannesidonnaisia ja muotoutuvat vuorovaikutuksessa (Creswell, 2014). Sosiaalisen konstruktionismin piiriin kuuluvia tutkimusmenetelmiä ovat kvalitatiiviset tutkimukset, kuten laadullinen sisällönanalyysi. Ensimmäistä tutkimuskysymystä lähestytään laadullisella induktiivisella sisällönanalyysillä, sillä se mahdollistaa ryhmäläisten puheessa tuotettujen sisältöjen ylisukupolvisen toistuvuuden tunnistamisen (Tuomi & Sarajärvi, 2009). Menetelmän avulla pystytään nimeämään eli luokittelemaan puheotteita niiden sisällön perusteella ja tunnistamaan niitä luokkia, jotka toistuvat vähintään kahdessa eri sukupolvessa. Toinen tutkimuskysymys siitä, mitä ylisukupolvisen siirtymän malleja monipariskuntaryhmän osallistujien puheesta on havaittavissa nousi yllättäen tekemistämme havainnoista aineistosta tehdessämme analyysia ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Toiseen tutkimuskysymykseen hyödynsimme teoriaohjaavaa eli abduktiivista sisällönanalyysia.

Tuomen ja Sarajärven (2009) sisällönanalyysimalli koostuu kolmesta eri vaiheesta; pelkistämisestä, klusteroinnista eli ryhmittelystä ja abstrahoinnista eli käsitteellistämisestä. Olemme perustaneet tutkimuksen koodausrungon tälle mallille ja tukeneet sitä värien käytöllä (Saaranen-Kauppinen ym., 2009). Laadullista sisällönanalyysia mukaillen etsimme aineistosta kohtia, jotka kertoivat perheväkivaltaan liittyvistä ylisukupolvisuuksista ja niiden löytämiseen käytimme apuna esimerkiksi koodausta suuntaavia tutkimuskysymyksiä. Tätä vaihetta kutsutaan pelkistämiseksi ja pelkistimme aineistomme seuraavien koodausta



suuntaavien kysymysten avulla: *Miten vanhemman ja lapsen vuorovaikutuksesta puhutaan?* sekä *Miten lapsuudesta ja vanhemmuudesta puhutaan?*. Kysymysten valintaan vaikutti se, että ajattelemme ylisukupolvisuuden näkyvän erityisesti vanhemman ja lapsen vuorovaikutuksessa. Pelkistämävaiheessa tutustuimme aineistoon katsomalla kaksitoista videoitua istuntoa ryhmämuotoisesta terapiasta ja tarkastelimme ylisukupolvisuuden teeman esiintuloa läpi aineiston tutkimuskysymyksen muodostamiseksi. Aineistossa oli myös ryhmäkerta numero yhdeksän, jonka teemana oli erityisesti ylisukupolvisuus, ja sitä käsiteltiin vetäen yhteyksiä oman lapsuuden ja nykyhetken välillä. Valintamme tutkia nimenomaan puheessa ilmenevää väkivallan ylisukupolvisuutta rajoitti aineistomme ainoastaan perheisiin, joissa oli lapsia.

Seuraavaksi siirryimme klusterointiin eli ryhmittelyvaiheeseen, joka perustuu systemaattiselle koodaukselle (Tuomi & Sarajärvi, 2009). Systemaattisessa koodauksessa tutkija tunnistaa ja nimeää aineistosta löytämiään sisällöllisiä elementtejä. Etenimme koodaten puheotteet sen mukaan, kuka puhui ja nimesimme luokan sen perusteella mistä siinä puhuttiin, esimerkiksi kuritusväkivallasta. Tuomen ja Sarajärven (2009) mallin mukaan ryhmittelimme samasta asiasta kertovia puheotteita yhteen ja nimesimme niitä kuvaavilla käsitteillä.

Sisällönanalyysimallin viimeisessä vaiheessa eli abstrahoinnissa tutkimuksen kannalta oleellimmat ryhmät käsitteellistetään pääluokiksi ja nämä voivat sisältää myös alaluokkia (Tuomi & Sarajärvi, 2009). Abstrahointivaiheessa sovelsimme Saaranen-Kauppinen ym. (2009) värienkäyttömenetelmää sukupolvien ja pariskunnan osapuolten erottelun apuna. Merkitsimme niiden pariskunnan osapuolten kohdalle rastin, joita tietty luokka koski, ja jos kahden sukupolven kohdalla oli merkintä, tulkitsimme sen ylisukupolviseksi luokaksi (Kuva 1). Varmistimme ylisukupolvisuuden ja sen yhteyden perheväkivaltaan tarkastelemalla sitä koskevat puheotteet uudestaan. Valitsimme pääluokiksi vain sellaiset ryhmät, joissa ylisukupolvisuus oli todistettavissa.

<b>Luokka</b>	<b>Ryhmäläisen vanhemmat</b>	<b>Ryhmäläinen</b>	<b>Ryhmäläisen puolison vanhemmat</b>	<b>Ryhmäläisen puoliso</b>	<b>Perheen lapsi</b>
Kuritusväkivallan käyttö	X	X			
Yksin pärjääminen	X	X	X	X	X

Kuva 1: Tunnistimme ryhmäläisen ja ryhmäläisen vanhempien välillä toistuvuuden ”kuritusväkivallan käyttö” -luokassa värien käyttöä ja rastimerkintöjä apuna käyttäen. ”Yksin pärjäämisen” -luokka toistui kaikissa tarkastelemissamme sukupolvissa sekä ryhmäläisen että hänen puolisonsa puolelta.

Samalla, kun tutkimme aineistoa muodostaessamme luokkia ja valittuamme oleelliset puheotteet, teimme havainnoin siitä, että ryhmäläinen ja hänen lapsensa toimivat samalla tavalla. Tämä havainto herätti mielenkiintomme siihen, miten perheväkivaltaan liittyvät ylisukupolvisuudet siirtyvät ja ilmenevät sukupolvelta toiselle. Päätimme lähestyä valittuja puheotteita vielä toisesta tutkimuskysymyksestä käsin. Meillä oli tiedossamme Banduran (1986) sosiaalisen oppimisen teorian näkökulma perusteluna perheväkivallan toistumisesta sukupolvelta toiselle, mutta halusimme tarkastella, olisiko myös muita mahdollisia siirtymän tapoja olemassa kuin vanhemmalta lapselle mallioppimisena. Päätimme hyödyntää tarkastelussa teoriaohjaavaa eli abduktiivista sisällönanalyysia, jossa analyysi lähtee liikkeelle aineistosta, mutta lopulta aineistosta nousseet ilmaisut yhdistetään osaksi jo olemassa olevaa teoreettista viitekehystä (Tuomi & Sarajärvi, 2009). Aiemman teorian tarkoitus on siis toimia tukena ja vahvistuksena aineistosta esiin nousseille havainnoille, mutta ajatuksena ei ole varsinaisesti testata taustalle valittua teoriaa, vaan tavoitteena on löytää uusia näkökulmia jo olemassa oleville kyseisestä aiheesta. Teoriaohjaavassa analyysissä käsitteet johdetaan valmiina, ilmiöstä ”jo tiedossa olevana”, mutta kuitenkin aineiston ehdoilla (Tuomi & Sarajärvi, 2018).

Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee samalla tavalla kuin aiemmin mainittu induktiivinen sisällönanalyysi pelkistämisestä, klusteroinnin kautta abstrahointiin eli käsitteellistämiseen (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Analyysia tehdessämme yhdistimme pelkistämisen- ja klusterointivaiheen tehden niitä osittain rinnakkain. Ensimmäisenä lähestyimme jo aiemmin löydettyjen ylisukupolvisuuksien luokkien puheotteita tarkastellen

niitä koodausta suuntaavien kysymyksien avulla; *kenellä/keillä perheväkivaltaan liittyvien nimettyjen luokkien ilmiötä esiintyy?* ja *missä positiossa ja elämänvaiheessa nämä henkilöt ovat suhteessa toisiinsa?*. Valitsimme ensimmäisen kysymyksen siksi, koska oletimme Banduran (1986) sosiaalisen oppimisen teorian pohjalta tehtyjen johtopäätösten perusteella, että ylisukupolvisuudet siirtyvät jollain tavoin mallioppimalla vanhemmalta sukupolvelta nuoremmalle. Toisen kysymyksen valintaan vaikutti se, että olimme kiinnostuneita, voiko ylisukupolvisuudet näkyä jossain muussa elämänvaiheessa ja positiossa kuin lapsena vanhemmalta opittuna. Tuomea ja Sarajärveä (2018) mukailen poimimme puheotteita, joista oli havaittavissa samanlaisuuksia kahden saman perheen - vanhemman ja nuoremman sukupolven - edustajan välillä. Samalla klusterointivaiheen mukaisesti merkitsimme, kehen/keihin kyseinen ylisukupolvisuuden luokka liittyi ja missä positiossa kyseinen suvun jäsen toteutti näitä. Esimerkiksi isovanhempi on käyttänyt vanhemmuuden positiossa kuritusväkivaltaa suhteessa ryhmäläiseen lapsena ja ryhmäläinen taas käyttää vanhemmuuden positiossa kuritusväkivaltaa omaan lapseensa. Johtuen meillä jo taustalla olleesta Banduran (1986) teoriasta ja siitä johdetusta vanhempi-lapsi -ylisukupolvisuuden (*social learning and intergenerational transmission in parent-child relationship*) nimeämisestä, päätimme nimetä abstrahointivaiheessa uudet löytämämme siirtymän tavat samalla tavalla, vain laajentaen teorian tausta-ajatusta sosiaalisesta oppimisesta teoriaohjaavan sisällönanalyysin periaatteiden mukaan (Tuomi & Sarajärvi, 2018). Lopulta vanhempi-lapsi -ylisukupolvisuuden lisäksi oli muodostunut kolme muuta ylisukupolvisen siirtymän tapaa.

### 3. TULOKSET

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää laadullisen sisällönanalyysin keinoin, mitä väkivaltaan liittyviä ylisukupolvisuuksia ryhmäläisten puheesta on havaittavissa ja miten nämä ilmiöt siirtyvät sukupolvelta toiselle. Ylisukupolvisuus voi olla ryhmäläisten itse tai tutkijan tunnistamaa. Puheenvuorot ovat nimetty seuraavalla tavalla: *ryhmäläinen (väkivallan tekijä)*, *ryhmäläisen puoliso*, *toinen ryhmäläinen*, *terapeutti 1* ja *terapeutti 2*. Lisäksi ylisukupolvisuutta korostavat kohdat ovat lihavoitu ja ryhmäkerta, josta puheote on otettu on merkitty puheotteen alkuun. Alla selitykset puheotteissa käytetyistä merkeistä:

... (kolme pistettä) on merkki siitä, että saman puhujan puheenvuoro on alkanut ennen esimerkki puheotetta tai jatkuu vielä sen jälkeen.

(.) on merkki puheessa ilmenevästä määrittelemättömän pituisesta tauosta.

(...) on merkki siitä, että puhuvan henkilön puheotteesta tai keskustelusta on poistettu sanoja tai lauseita, jotka ovat olleet puheotteen ja asian tulkinnan kannalta merkityksettömiä.

[ on merkki terapeutin tai toisen ryhmäläisen päällekkäisestä puheesta.

] on merkki päällekkäisen puheen päättymisestä.

[ ] on merkki poisjätetyistä tunnistetiedoista, esimerkiksi henkilön nimi tai sukupuolen ilmaisevat sanat ja tilalle on laitettu neutraali ilmaus.

( ) on merkki tunnistamattomasta tai epäselvästä puheesta.

(( )) (kaksoissulut) on merkki kirjoittajan huomautuksesta.

teks- (viiva aloitetun sanan lopussa) merkitsee kesken jäänyttä sanaa.

Tulokset on luokiteltu viiteen eri ryhmään, joita ovat 1. kuritusväkivalta, 2. itseen kohdistuva väkivalta, 3. puhumattomuus, 4. yksin pärjääminen, ja 5. kielteinen vuorovaikutus. Lisäksi on muodostettu neljä ylisukupolvisuuden mallia, jotka kuvaavat sitä, kuinka ylisukupolvisuudet siirtyvät sukupolvelta toiselle. Nämä mallit on nimetty vanhempi-lapsi -, vanhempi-vanhempi -, aikuinen-aikuinen - sekä lapsi-lapsi -ylisukupolvisuuksiksi.

### **3.1. Ylisukupolvisuuden luokat**

#### **3.1.1 Kuritusväkivalta**

Ryhmäläisten lapsuudenperheissä vanhempi/vanhemmat ovat käyttäneet lapsen kohdistuvaa kuritusväkivaltaa ja uskoneet sen kasvatukselliseen merkitykseen. Virheistä tai epätoivotusta käytöksestä on seurannut kurittamista tai sen uhkaa molempien lapsuudenperheissä. Tämä toimintatapa on toistunut molempien ryhmäläisten käyttäytymisessä, mutta uskomus sen hyödyllisyydestä ei. Kuritusväkivalta voidaan nähdä myös kielteisenä suhtautumistapana lapsen tekemisiä kohtaan ja lapsen toistuvana kieltämisenä.

##### *1.1 Lapsen kohdistuva kuritusväkivalta*

Seuraavissa puheotteissa ryhmäläinen kertoo lapsuudessa kokemastaan kuritusväkivallasta ja reflektoi omaa kuritusväkivallan käyttöönsä. Ryhmäläinen kertoo, ettei olisi uskonut käyttävänsä samanlaisia väkivaltaisia kasvatuskäytäntöjä kuin omat vanhempansa, tiedostaen ylisukupolvisuuden olemassaolon. Viimeisin puheote kuvaa käytännön tilannetta, jossa ryhmäläinen on ottanut lapsestaan kiinni, kun lapsi ei ole uskonut häntä.

*Istunto 9:*

*Ryhmäläinen: **Ja kyllä tiään, miltä se koivunvitsa tun- tuntuu persuuksissa...***

*Toinen ryhmäläinen: [ Mm-m, joo.*

*Terapeutti 1: Mmm. ]*

*Ryhmäläinen: ...**Että jos siinä väärin teki ja...***

*Istunto 10:*

*Ryhmäläinen: ( ) **niin se mullakin nuoruudessa, minäkin oon sitä väkivaltaa saanu.***

*Terapeutti 1: Mm mm, minkälai-...*

*Ryhmäläinen: [ **Mut ei sitä ois nyt niinku herranjes- uskonu, että itse semmoista tekee. ]***

*Istunto 12:*

*Ryhmäläinen: **No mulla varmaan on (.) tuota [lapsi] kun ei aina usko niin sitä tulee sitten napakasti otettua kiinni sitte.***

Seuraavissa puheotteissa ryhmäläisen puoliso kertoo puolisonsa eli ryhmäläisen lapsuudenkodissa vallinneesta kuritusväkivallan hyväksyvistä ilmapiiristä ja sen käytöstä. Oteissa tulee esiin, miten ryhmäläinen ja hänen puolisonsa yhdistävät ryhmäläisen käyttämän kuritusväkivallan omassa perheessään hänen taustaansa. Ryhmäläinen kertoo kuritusväkivallan uhan vaikuttaneen hänen avoimuuteensa kertoa tekemisistään.

*Istunto 9:*

*Ryhmäläisen puoliso: **Me ollaan hyvin erilaisista lähtökohdista (.) Hänen sukunsa on hyvin uskonnollista ja kurinalaista ja siellä piiskamatta lapsi ei kunnolliseksi kasva ja näin...***

*(...)*

*Ryhmäläisen puoliso: **Sul on ollu tosi ankara [vanhempi].***

*Ryhmäläinen: **Niii. Nii se oli tosi ankara ja kurinpitävä ja kyllä tuli piiskatuksi.***

*(...)*

*Terapeutti 1: **Miten sit, jos miettii sitä et, kun on ollu väkivaltaa ((ryhmäläisen toteuttamana perheessä)) et onko se tullu jostain sieltä, että kun oot nähny...***

Ryhmäläinen: [ **Joo, joo, joo.** ]

Terapeutti 1: ...**kun puhuin aikasemmin** (.) [vanhempi] **ainakin sua...**

Ryhmäläinen: [ **Joo, joo.** ]

Terapeutti 1: ...**”kuritti” niin sanotusti eli käytti sua kohtaan väkivaltaa?**

Ryhmäläinen: *Kyllä joo. On, [isosisarus] soitti pianoo, niin [vanhempi] laitto pianon kannen kiinni ja [sisaruksella] oli kädet koskettimilla (.) Sitten itse yritin jotain tota noin esikoulun kirjoituskoukeroita tehdä niin meni vähäsen pieleen, tuli kyllä ihan takaraivoon ja kunnolla siitä (.)...*

Ryhmäläinen: *...ylipäättänsä jos tohelsi tai kohelsi jotain. Iso kynnyks kertoo, kun on jotain tehny, koska tiesi et sit siitä saa varmaan kunnolla kuulla kunniansa.*

## 1.2 Kielteisyys lapsen tekemisiä kohtaan

Ryhmäläinen kertoo vanhempansa kielteisestä suhtautumisesta hänen tekemisiään kohtaan. Hän yhdistää kielteisen toimintakulttuurin ylisukupolvisuudeksi kertoessaan omasta suhtautumisesta lapsensa tekemisiä kohtaan.

*Istunto 9:*

Ryhmäläinen: *Nii ja sitte kaikki on niinku mun kotona, ni on pitäny taistella itseni aina sitte, että se jatkuu tää taistelu. Tai se on niinku valunu kaikkeen tämmöiseen, ni se on. [Vanhempi] on ollu niin kielteinen, ja sitten niin että ei sitä noin ei, ei missään nimessä mut...*

(...)

Ryhmäläinen: *...vähän niinku tulee sitä niinku turhastakin kiellettyä [lasta] sitten.*

Ryhmäläisen puoliso: *Niin nimenomaan, että sä oot kiinnittäny huomiota, niin miksi kieltää jotakin, semmosta perusjuttua, mutta...*

Kieltäminen ja kielteisyys voidaan nähdä toimintana, mutta myös kytkeytyneinä kielteiseen asenteeseen lapsen tekemisiä kohtaan.

### 3.1.2 Itseen kohdistuva väkivalta

Yksi ryhmäläisistä on kohdistanut itseensä väkivaltaa yrittämällä itsemurhaa ja ryhmän toiminnan aikana pariskunnalle selviää, että myös heidän lapsellaan on itsemurhayritys, josta ei ole kerrottu vanhemmille. Todetessaan lapsensa ”ajautumisesta samoille teille” ryhmäläinen yhdistää oman itsemurhayrityksensä ja masennuksensa myös oman lapsensa yritykseen.

*Istunto 1:*

*Ryhmäläinen: Sitten on siihen vielä ollu masennusta itselläni ja yrittäny vielä ampua itseni.*

*Istunto 9:*

*Ryhmäläinen: ...vähä surullisempaaki ( ) [lapsesta], tota niin selvisi sitten, että ( ) kesällä, ku [toinen lapsi] meni naimisiin, nii ((hän)) käveli junaradalle ja sitte [sisarus] sai sen puhuttua pois sitte.*

*(...)*

*Ryhmäläinen: Sitä on itekki omakohtaisesti yrittäny, niin tuntu vähä semmoselta tosi pahalta, että ei kai [lapsikin] tee niinku, miksi se on ajautunu samoille teille ja eikö se nyt tajua, että ei voi semmosia tehä ( ) aikasemmin tajuta sitte että, mut hyvä ettei käyny mitään, se on tietysti hyvä asia.*

### **3.1.3 Puhumattomuus**

Molempien tutkittavien ryhmäläisten lapsuudenperheissä on vallinnut puhumattomuuden kulttuuri. Tähän liitetään esimerkiksi ristiriitatilanteiden ja tunteista puhumisen sivuuttaminen. Ryhmäläiset yhdistävät tämänhetkiset tunteiden ilmaisun vaikeudet sekä tavat kohdata vastoinkäymisiä kumpuavan lapsuudenperheidensä puhumattomuuden kulttuurista.

*Istunto 9:*

*Terapeutti 2: Onko se semmonen, et jos niinku ylisukupolvisuutta mietitään, et jollain lailla, et onko siellä ollu vähän semmosta keskustelukulttuuria omassa perheessä tai ehkä isovanhempien puolelta, että asioista ei olis ehkä puhuttu?*

*Ryhmäläinen: No meil on varmaan...*

*Terapeutti 2: [ Joo. ]*

*Ryhmäläinen: ...et ei niinku omassa lapsuudenperheessä ei oo puhuttu yhteisistä asioista.*

*Ryhmäläisen puoliso: Mistään (.) tunteista ei oo puhuttu.*

*Terapeutti 2: Joo.*

*Ryhmäläinen: Nii.*

*Ryhmäläisen puoliso: Eikä niitä saanu näyttää. Heil on semmonen et se joka itkee, sitä voi vaikka ihan avoimesti pilkata. Se ((tunteista puhuminen)) ei kuulu missään nimessä heidän perheen tapoihin. Tosi ilkeetä puhetta keskenäänkin, eikö ookkin?*

Lisäksi ryhmäläinen pohtii jo aiemmin mainitun oman lapsensa itsemurhayrityksen taustalla olevia syitä ja yhdistää puhumattomuuden lapsensa itsemurhayritykseen.

*Istunto 9:*

*Ryhmäläinen: ...nii että oonko mä sen sille jotenki kasvattanu tai näyttäny? **Tai onko sinne jääny joku puhumatta tai kertomatta, että miksi mulle niin kävi, ettei tarvi hänelle käydä samalla tavalla.** Kasvatuksellisesti ehkä vähän sättii tavallaan itseänsä (.) että oonko mä jättäny jonkun oleellisen asian tekemättä sanomatta tai kertomatta tai opettamatta tai vähän semmonen, tulee itsesyyttely.*

Myös seuraavassa puheotteessa kuvataan ryhmäläisen lapsuudenkodin tavasta olla selvittämättä riitoja. Ryhmäläinen pohtii yhdessä terapeutin kanssa tämän olevan syynä sille, ettei osaa itse sanoittaa tunteita ja asioita omalle lapselleen tässä hetkessä.

*Istunto 10:*

*Ryhmäläinen: ...että ne on kaikki aina lakastu riidat maton alle, niit ei oo selvitetty...*

*Terapeutti 1: [ Mmm. ]*

*Ryhmäläinen: ...sitten ei oo sitä taitoa lapselle sitten sanottaa sitä...*

*Terapeutti 1: [ Joo. ]*

*Ryhmäläinen: ...sitä sitten yrittää sitä kotona opittua...*

*Terapeutti 1: [ Mmm. ]*

*Ryhmäläinen: ...() taktiikkaa.*

### **3.1.4 Yksin pärjääminen**

Ryhmäläinen kuvaa, että hänen lapsuudenperheessään on vallinnut yksin pärjäämisen vaatimus ja jokainen on pyrkinyt huolehtimaan vain itsestään. Myös hänen puolisonsa kertoo pärjäämisen olleen hänen lapsuuden kodissaan tärkeää, ja se on näkynyt erityisesti työn tekona. Yksin pärjääminen ja työnteon tärkeys ovat siirtyneet ylisukupolvisesti pariskunnan



perheeseen. Yksin pärjäämisen vaatimusta on siis esiintynyt kolmessa eri sukupolvessa, mutta sitä pidetään kuitenkin työn teon arvostuksen kannalta hyvänä asiana.

*Istunto 9:*

*Ryhmäläinen: Meillä taas oli enemmän että pyrkii vaan huolehtii itestä. Kellään muulla ei oo mitään väliä. **Pitää vaan ite pärjätä.***

*(...)*

*Ryhmäläinen: Ja kyllä ne aika vastuuntuntosia työlle.*

*Ryhmäläisen puoliso: Ne sen on oppinu.*

*Terapeutti 1: **Työnteko on tärkeä, niin se on siirtyny.***

*Ryhmäläisen puoliso: On.*

*Ryhmäläinen: Joo, joo.*

*Ryhmäläisen puoliso: **Hirmu hyvin ne ((lapset)) pärjääkin. Aina ne löytää jotakin.***

*(...)*

*Ryhmäläinen: Nii. Meillähän on vielä sekin, että sit ainakin, teijän, sun [vanhempi] oli semmonen just, et työ on niinku kaikki kaikessa. Tärkeempää kuin mikään muu.*

*Ryhmäläisen puoliso: Ja mä oon kasvanu sen mukana pikku[lapsesta] asti...*

*Ryhmäläinen: [ Mmm. ]*

*Ryhmäläisen puoliso: ...**Pärjäämään yksin aina.***

Ryhmäläisen puoliso kuvaa aikaa, jolloin työnteko sekä yksin pärjääminen estivät ryhmäläistä ja häntä ymmärtämään elämäntilanteensa vakavuutta. Se ymmärrettiin vasta ryhmäläisen kohdistettua väkivaltaa sekä itseen että perheenjäseniinsä.

*Istunto 5:*

*Ryhmäläisen puoliso: ...[nimi] sairastu tosi pahaan masennukseen, mitä **mä en edes, ammatti-ihmisenä huomannut ennen, kun oltiin siinä pisteessä, että hän yritti ampuu itsensä, ja (.) jo sitä ennen oli tullu (.) hän oli muuttunut tosi paljon, et lapsetkin vähän pelkäs ((vanhempaansa)) ku, se vaan huuteli sieltä sohvalta kaikkia käskyjä, mutta ei itse nostanut persettänsä ylös sieltä, ja, jaja, meidän suhde oli silloin tosi vaikeeta jo, mä olin opiskellu [ammattinimike], ja tein koko ajan siinä töitä, ihan hirveesti ja opiskelin. ja, jaja (.) sit se meni siihen ampumiseen, ja, jaja...***

### 3.1.5 Kielteinen vuorovaikutus

Kuten jo ensimmäisessä luokitteluryhmässä nousi esiin vanhemman kielteinen suhtautuminen lapsen tekemisiä kohtaan, niin myös väkivallan kohteena oleva lapsi suhtautuu kielteisesti väkivaltaiseen vanhempansa. Ryhmäläinen kertoo kielteisyydestään molempia kuritusväkivaltaa käyttäneitä vanhempiaan kohtaan. Myös ryhmäläisen lapsen kielteinen puhe ryhmäläisestä, joka tulee ilmi esimerkiksi lapsen toiveena vanhemman kuolemasta, on yhteydessä ryhmäläisen väkivallan käyttöön perheessä.

*Istunto 9:*

*Ryhmäläinen: ...mul on niinku **huonot välit vanhempiin** mulla tällä hetkellä. Että se on. [Toisen vanhemman] kanssa korkeintaan, hyvin varovasti. [Toisen vanhemman] kanssa en, en halua nyt oikeen mitään puhuakkaan hänelle, **ku se on semmone, suoraan sanoen mulkku.** Ja tota, en halua sen, sen kanssa niin.*

*Istunto 3:*

*Ryhmäläisen puoliso: ...tota, no sitten kyllä tuntu jo aika vaikealta. (.) Mä sanoin, ku mä ihastui ja rakastui tuohon sinun [vanhempaan], niin sitten, no niinku tota joo, sit hän ((lapsi)) sano, että **mä en jaksu odottaa, että [vanhempi] kuolee, että hän ei enää voi satuttaa minua** ja tota. (.) Mä sitten sanoin, että mutta mä pidän sinusta huolta ja huolehdin ja [vanhempi] käy näitä asioita läpi, että [vanhempi] ei saa satuttaa sinua.*

Näistä puheotteista on havaittavissa myös ryhmäläisen itsensä, että tämän puolison puheesta ryhmäläisen ja heidän lapsensa välisessä suhteessa toistuvan ylisukupolvisen kielteisen vuorovaikutuksen kierteen. Kierre on havaittavissa myös ryhmäläisen ja hänen vanhempansa välisessä suhteessa. Ryhmäläinen ei kuitenkaan itse sanoita tätä ylisukupolvisuutta, vaan sen on tutkijoiden konstruoimaa.

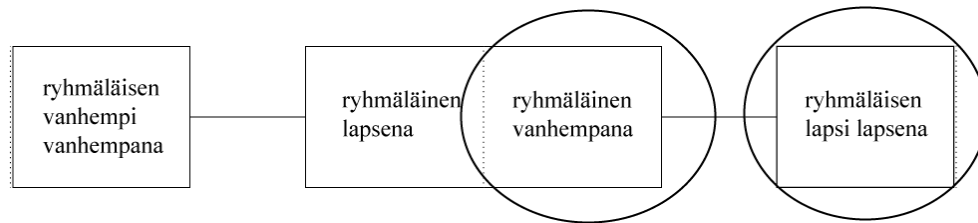
### 3.2 Ylisukupolvisuuden mallit

Aiemmin mainittujen ylisukupolvisuuden luokkien ja niitä havainnollistavien puheotteiden pohjalta on havaittavissa neljä ylisukupolvisuuden mallia. Niistä ilmenee miten ylisukupolvisuudet ovat siirtyneet sukupolvelta toiselle. Analyysin aikana muodostui myös

kuva siitä minkälaisia ilmiöitä ylisukupolvisuudet olivat. Puheotteiden perusteella ylisukupolvisuus voidaan määritellä asiaksi tai ilmiöksi, joka toistuu kahdessa sukupolvessa. Ilmiö voi esiintyä toimintatavan, asenteen, arvon tai uskomuksen muodossa ja muuttaa esiintymistapaansa sukupolvelta toiselle.

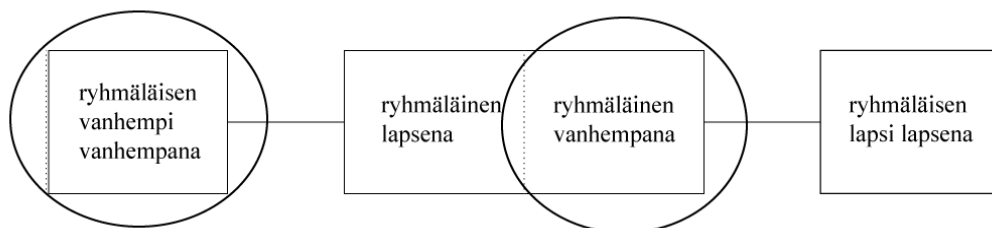
### 1. Vanhemmalta lapselle -ylisukupolvisuus

Ryhmäläinen huomaa lapsensa toistavan samaa toimintatapaa, arvoa, asennetta tai uskomusta, miten hän itse toimii. Tästä siirtymästä esimerkkinä puhumattomuus tunteista ryhmäläisen lapsuuden perheessä, jossa vanhemmat tai lapset eivät puhuneet tunteista. Puhumattomuus on säilynyt toimintatapana yli kahden sukupolven.



### 2. Vanhempi-vanhempi -ylisukupolvisuus

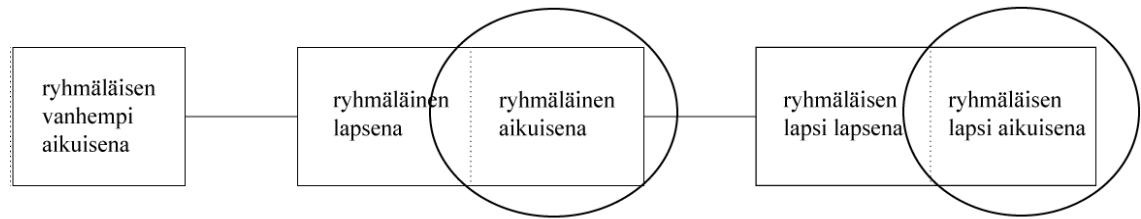
Ryhmäläinen itse huomaa toistavansa samaa toimintatapaa, arvoa, asennetta tai uskomusta vanhemmuudessaan kuin hänen vanhempansa. Esimerkiksi ryhmäläisen vanhemman kuritusväkivallan käyttö toistuu ryhmäläisen tavassa toimia oman lapsensa kanssa. Kuritusväkivallan käyttö on muuttunut ryhmäläisen vanhempien sukupolven uskomuksesta, asenteesta ja toimintatavasta ryhmäläisen sukupolvessa ilmenevään asenteeseen ja toimintatapaan.



### 3. Aikuinen-aikuinen lapsi -ylisukupolvisuus

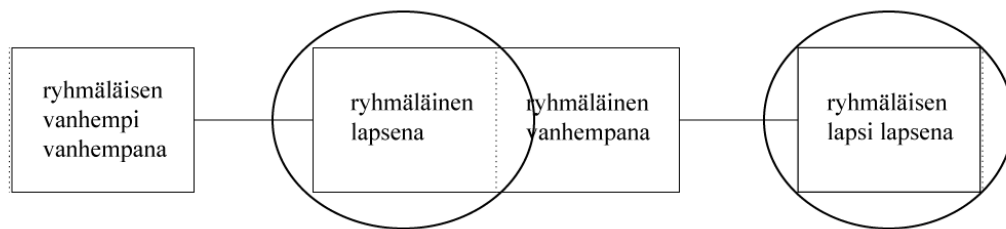
Ryhmäläinen huomaa, että hänen aikuinen lapsensa toistaa samaa toimintatapaa, arvoa, asennetta tai uskomusta kuin hän aikuisena. Tästä siirtymästä esimerkkinä

ryhmäläisen ja hänen aikuisen lapsensa itsemurhayritys. Toimintatapa siis toistuu ryhmäläisen ja hänen lapsensa sukupolvessa.



#### 4. Lapsi-lapsi -ylisukupolvisuus

Havaitsimme, että ryhmäläinen ja hänen lapsensa toistavat samaa toimintatapaa, arvoa, asennetta tai uskomusta, jota ryhmäläinenkin lapsen asemassa toteutti. Esimerkkinä tästä siirtymästä kielteinen ylisukupolvinen vuorovaikutus, jossa ryhmäläinen suhtautuu kielteisesti omaan vanhempansa ja samoin ryhmäläisen lapsi suhtautuu ryhmäläiseen kielteisesti. Kielteinen asenne esiintyy kahdessa sukupolvessa.



## 4. POHDINTA

### 4.1 Yhteenveto tuloksista

Tämän pro gradu -tutkielman tavoitteina oli tutkia, miten perheväkivaltaan liittyvistä ylisukupolvisuuksista puhuttiin monipariskuntaryhmässä sekä saada selville minkälaisia ylisukupolvisuuden siirtymien malleja oli havaittavissa tunnistetuista perheväkivaltaan liittyvistä ylisukupolvisuuksista. Tutkimuksessa oli tunnistettavissa sisällönanalyysin avulla viisi ylisukupolvista perheväkivaltaan liittyvää ilmiötä: 1. kuritusväkivalta, 2. itseen kohdistuva väkivalta, 3. puhumattomuus, 4. yksin pärjääminen, ja 5. kielteinen vuorovaikutus. Kuritusväkivalta toistui aineistossamme ylisukupolvisina arvoina, asenteina,

uskomuksina sekä toimintatapoina; ryhmäläisten vanhempien kurittava toiminta näyttäytyi asenteen lisäksi uskomuksena kurittamisen hyödyllisyydestä tai oikeellisuudesta lapsen kasvatuksen kannalta, mutta ryhmäläisten kuritus vain toimintatapana tai asenteena. Itseen kohdistuva väkivalta sekä puhumattomuus toistuivat perheissä toimintatapoina, kun taas yksin pärjäämisen voi tunnistaa sekä ylisukupolvisiksi arvoksi että toimintatavaksi ja siihen liittyi työnteon arvostus. Kielteinen ylisukupolvinen vuorovaikutus liittyi erityisesti lapsen kielteiseen asenteeseen väkivaltaa käyttävää vanhempaa kohtaan. Näiden luokkien lisäksi havaittiin neljä ylisukupolvisuuden mallia, jotka kuvasivat sitä, kuinka ylisukupolvisuudet siirtyvät sukupolvelta toiselle. Nämä mallit nimettiin vanhempi-lapsi -, vanhempi-vanhempi -, aikuinen-aikuinen - sekä lapsi-lapsi -ylisukupolvisuuksiksi. Vanhempi-lapsi -ylisukupolvisuudessa ryhmäläinen huomasi lapsensa toistavan samaa toimintatapaa, arvoa, asennetta tai uskomusta, miten hän itse toimii. Vanhempi-vanhempi -ylisukupolvisuudessa taas ryhmäläinen itse huomasi toistavansa samaa toimintatapaa, arvoa, asennetta tai uskomusta vanhemmuudessaan kuin hänen vanhempansa. Aikuinen-aikuinen -ylisukupolvisuudessa ryhmäläinen huomasi, että hänen aikuinen lapsensa toisti samaa toimintatapaa, arvoa, asennetta tai uskomusta kuin hän aikuisena. Viimeisenä lapsi-lapsi -ylisukupolvisuudessa havaittiin, että ryhmäläinen ja hänen lapsensa toistivat samaa toimintatapaa, arvoa, asennetta tai uskomusta, jota ryhmäläinenkin lapsen asemassa on toteuttanut sekä lapsena että aikuisuudessa.

## **4.2 Tutkimuksen yhteys aiempiin tutkimustuloksiin ja sen merkitys**

Tutkimuksen tulokset puoltavat aiempia tutkimuksia perheväkivallasta ja sen ylisukupolvisuudesta monilta osin ja tuovat lisätietoa syventäen aiempien tutkimuksien tuottamaa tietoa. Esimerkiksi Paavilainen (2021) toteaa, että lisätieto lapsen emotionaalisen kaltoinkohtelun tavoista ja seurauksista olisi tarpeen. Tässä tutkimuksessa löydettiin kuritusväkivallan muoto; kielteisyys lapsen tekemisiä kohtaan, jonka voisi katsoa olevan emotionaalista ja tulosten mukaan myös ylisukupolvista. Tuloksissa ilmeni myös yhtäläisyyksiä muihin puheen tutkimuksiin, joissa vanhemmat tiedostavat väkivaltaisten toimintatapojen epäsuotuisuuden, mutta käyttivät niitä siitä huolimatta (Hakala & Jalava, 2013; Paasivirta, 2021; Nurminen, 2019; Domoney & Trevillion, 2020). Tiedossa ei kuitenkaan ole, miten tietoisia tutkimushenkilöinä toimineet ryhmäläiset ovat kaltoinkohtelun

seurauksista. Ryhmäläinen voi esimerkiksi tiedostaa sen epäsuotuisuuden, mutta olla tietämätön lapsuuden aikaisten haitallisten kokemusten vaikutuksista hyvinvointiin (Felitti, 1998; Paasivirta, 2021).

Tutkimuksessa tunnistettu ylisukupolvinen toimintatapa; puhumattomuus, liittyy erityisesti tunteista puhumiseen sekä riitojen selvittämättä jättämiseen. Tämä tulos on yhteydessä Fagerströmin (2020) löydöksiin lähisuhdeväkivaltaa ylläpitävästä puhumattomuuden kulttuurista. Lisäksi Domoneyn ja Trevillionin (2020) tutkimuksessa tulevien isien puheesta ilmenee ristiriita itseilmaisun vaikeuden sekä oman lapsen itseilmaisun tukemisen välillä. Tämän tutkimuksen tuloksissa esiintyy samantyyppinen ristiriita, joka pohjautuu ryhmäläisen lapsuuden kokemuksiin puhumattomuudesta ja osaamattomuudesta sanoittaa tunteita lapselleen nykyhetkessä. Lisäksi tutkimustulos kielteisestä vuorovaikutuksesta perheessä, erityisesti lapsen ja väkivaltaa käyttäneen vanhemman välillä, linkittyy Domoneyn ja Trevillionin (2020) raportoiimiin vuorovaikutuksen haasteisiin. Tuloksista voi havaita, että puhumattomuuden yhteys myös itseen kohdistuvaan väkivaltaan on ilmeinen ja ryhmäläinen yhdistää nämä kaksi asiaa myös itse. Havainto itseen kohdistuvan väkivallan ylisukupolvisuudesta puoltaa aiempia näkemyksiä siitä, että erityisesti nuorilla läheisen itsemurha tai sen yritys lisäävät itsetuhoisen käytöksen riskiä (Hytönen, 2020), ja puhumattomuuden yhdistäminen tähän voi olla selittävä tekijä toimintatavan siirtymiselle sukupolvelta toiselle.

Tuloksista ilmenee yhteys ylisukupolvisten yksin pärjäämisen ja työnteon tärkeyden sekä perheväkivallan välillä. Työnteko on esimerkiksi Laakkosen (2010) tutkimuksessa esiin nostettu suomalaisten vanhempien arvo ja tämän tutkimuksen tuloksissa yksin pärjääminen näyttäytyi työnteon kannalta hyvänä asiana. Toisaalta yksin pärjäämisen kulttuuri on ristiriidassa perheväkivallan katkaisemisessa avainasemassa olevan avun hyväksymisen, pyytämisen sekä antamisen kanssa. Aihetta sivuavat esimerkiksi tutkimukset vanhempien uupumuksen ja yksilökeskeisyyden yhteydestä (Roskam ym. 2021), mutta Suomessa toteutetut puheen tutkimukset ylisukupolvisesta yksin pärjäämisen arvosta ja sen yhteydestä perheväkivaltaan ovat vähäisiä.

Tutkimuksen tuottamaa tietoa perheväkivaltaan liittyvistä ylisukupolvisista toimintatavoista, arvoista, asenteista sekä uskomuksista voisi hyödyntää väkivaltainterventioiden kehittämisessä, lastensuojelullisissa toimenpiteissä sekä jatkotutkimuksien suunnittelussa. Paasivirta (2021) toteaa yhteiskunnassa vallitsevan tietoisuuden puutteita kuritusväkivallan rangaistavuudesta ja sen haitallisuudesta lapselle. Ylisukupolvisen väkivallan katkaisemiseksi täytyisikin panostaa siihen, että vanhemmat

ymmärtävät itse käyttävänsä kuritusväkivaltaa ja lapselle annetaan välineitä tunnistaa, milloin häneen kohdistuu väkivaltaa. Sekä vanhemmille että lapsille tulisi tuoda tietoisuuteen väkivallan vääryys. Kuitenkin, kuten Hyvärinen (2017) tuo ilmi asenteiden ja toimintatapojen välillä voi olla ristiriita, esimerkiksi stressi ja väsymys voivat ajaa asenteellisesti tietoisetkin vanhemmat käyttämään väkivaltaa. Tämä voi kertoa puutteista vanhemmuuden taidoissa ja kuormittavissa tilanteissa mahdollisesti omasta lapsuudesta peräisin olevat haitalliset toimintatavat aktivoituvat. Näihin tilanteisiin voitaisiin puuttua tarjoamalla varhaista tukea perheille ja tutkimuksemme tulokset tuovat lisätietoa siitä, millaisissa asioissa kuormittavassa tilanteessa olevat perheet mahdollisesti tarvitsevat tukea, jotta väkivalta saataisiin loppumaan mahdollisimman nopeasti. Tuki väkivallattomien ratkaisujen tarjoamiseen vanhemmille on ilmeinen vielä pitkään, sillä vaikka kuritusväkivalta on ollut jo useamman vuosikymmenen rangaistava rikos, silti Paasivirran (2021) mukaan 2000-luvun taitteessa syntyneistä 43 prosenttia raportoi kokeneensa kuritusväkivaltaa. Paavilainen (2021) painottaa, että vanhemmat tarvitsevat nykyistä enemmän tarvittaessa tarjolla olevaa matalan kynnyksen apua, psykoedukaatiota ja tukea kasvatustilanteisiin. Avussa tulisi korostua tietoisuus kannustavasta kasvatuksesta, myötäelävä suhtautuminen sekä toivon näkökulma, jolloin mahdollinen häpeä sekä syyllisyys perheessä tapahtuvasta väkivallasta lievittyisi, ja ajatus avun pyytämisestä yksinpärjäämisen ja puhumattomuuden sijaan tuntuisi helpommalta.

### **4.3 Tutkimuksen laadun arviointi**

Tämän tutkimuksen vahvuutena voidaan nähdä sen tuottamat uudet näkökulmat perheväkivaltaan ja siihen liittyviin ylisukupolvisiin ilmiöihin sekä sen tapoihin siirtyä sukupolvelta toiselle. Suomessa väkivallan ylisukupolvisuus on tunnistettu ilmiö kliinisellä tasolla, mutta tutkimus siitä silti on edelleen vähäistä. Kuitenkin tulokset puoltavat olemassa olevia aiempia tutkimuksia perheväkivallasta ja siihen liittyvistä ylisukupolvisuuksista monilta osin. Taustateoriaksi ylisukupolviselle siirtymälle valittu Banduran (1986) sosiaalisen oppimisen teoria on yleisesti tunnettu selittäjä vanhemman ja lapsen välisessä suhteessa siirtyvistä sisäistyneistä toimintatavoista, arvoista, asenteista ja uskomuksista. Tutkimus laajensi Banduran (1986) teoriaa tuoden siihen kolme uutta näkökulmaa siitä, millä muilla tavoin siirtymä voi tapahtua kuin vanhemmalta lapselle ja missä positiossa nämä siirtymät tulevat esiin. Lisäksi tutkimuksen vahvuutena voidaan nähdä aineiston moniäänisyys, jota

Harris ja Derch (2001) ovat ehdottaneet. Aineistossa nousi esiin sekä ryhmäläisten (väkivallan tekijä) että ryhmäläisten puolisoiden näkökulmat. Myös perheiden lasten äänet pääsivät kuuluviin erityisesti ryhmäläisten puolisoiden toimesta ja ryhmäläiset sekä heidän puolisonsa sanoittivat omien vanhempiensa näkökulmaa.

Menetelmällisesti valitut tutkimusmenetelmät sopivat kysymyksenasetteluihin ja aineiston luonteeseen sekä siihen, että aihetta on lähestytty puheentutkimuksen näkökulmasta. Tutkimuksen teon validiteettia voidaan vahvistaa esimerkiksi, tutkijatriangulaation avulla (Tuomi & Sarajärvi, 2009), jolloin useampi tutkija, tässä tutkimuksessa kaksi, tutkivat samaa aihepiiriä. Aineistoa on tarkasteltu sekä yhdessä että erikseen ja analyysivaiheessa kummankin osapuolen tekemät analyysit on tarkastettu toisella. Näin havaintoja on pystytty vertailemaan ja näkemään niiden yhtäläisyyksiä. Aineistoon tutustumiseen sekä sen pelkistämiseen on myös käytetty paljon aikaa. Nämä mahdollistivat validien koodausta suuntaavien tutkimuskysymysten valinnan, toimivan koodausrunгон suunnittelun sekä perusteellisen ja systemaattisen koodaustyylin käytön. Näin käytetyt menetelmät ovat luoneet mahdollisimman todenmukaisen ja aidon kuvauksen perheväkivaltaan liittyvistä ylisukupolvisuuksista.

Myös eettisestä näkökulmasta tutkimusprosessi on noudattanut hyviä periaatteita. Aiheen sensitiivisyyden vuoksi tutkimushenkilöiden anonymiteetista on huolehdittu ja mahdolliset tunnistettavuutta lisäävät yksityiskohdat ja nimet on häivytetty kirjauksissa tutkimuksenteon kaikissa vaiheissa. Sukupuolta ilmaisevat sanat on häivytetty puheotteista kirjoitusvaiheessa, sillä ne lisäsivät joissain otteissa tunnistettavuutta, eikä tutkimuksessa siksi keskitytty erityisesti perheväkivallan sukupuolistuneisuuteen. Tutkittavista on käytetty nimityksiä ryhmäläinen ja ryhmäläisen puoliso, ja tutkimukseen valitut puheotteet on muokattu yleiseksi puhekieleksi. Tutkimusprosessin jokainen vaihe on kuvattu menetelmän valinnasta analyysiin läpinäkyvästi ja selkeästi perustellen.

Tutkimuksella on myös muutamia rajoituksia. Ensimmäisenä mainittakoon pieni otoskoko, sillä tarkasteluun päätyi vain kaksi pariskuntaa kolmesta ja näin neljän suvun ylisukupolvisuudet. Tämä vaikuttaa tutkimuksen yleistettävyyteen heikentävästi, mutta kuitenkin induktiivisella sisällönanalyysillä muodostuneet luokat ja teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin syntyneet ylisukupolvisuuden mallit ovat valideja tulkintoja, joita olisi syytä tutkia lisää. Toisena rajoituksena on aineiston videomuoto, josta litteraatiot on tehty. Videokuvauksen suunta vaikutti siihen, että jokaisen ryhmäläisen kasvoja ei ollut mahdollista nähdä, jolloin havainnointi jäi vain äänen varaan. Lisäksi ryhmäläisen sijainti suhteessa mikrofoniin vaikutti siihen, että puhetta ei aina kuullut selvästi.



Kolmantena erityisesti laadulliseen tutkimukseen liittyvänä rajoituksena on syytä muistaa, että tutkimuksessa on haastavaa pyrkiä puhtaaseen objektiivisuuteen (Tuomi & Sarajärvi, 2009). Tässäkin tutkimuksessa havainnot aineistosta ovat osittain tutkimuksen tekijöiden subjektiivisia kokemuksia siitä huolimatta, että tarkastelussa on pyritty tietoisesti objektiivisuuteen. Näin on mahdollista, että tutkijoiden omat asenteet ja ennako-oletukset aiheesta ovat voineet osittain ohjata aineistosta nousseiden puheotteiden valintaa. Lisäksi on hyvä tiedostaa, että aineistossa esiin nousseet perheiden lasten puhe ja kokemukset ovat kuitenkin vanhempien tulkitsemia ja sanoittamia, emmekä voi tietää heijastavatko ne lapsien omia todellisia kertomuksia. Sama pätee myös puheotteisiin, joissa osallistujat puhuvat omista vanhemmistaan.

#### **4.4 Jatkotutkimusehdotukset**

Tämä pro gradu -tutkielma toi lisätietoa siitä, mitä ylisukupolvisia arvoja, asenteita, uskomuksia ja toimintatapoja perheväkivaltaan liittyy, ja miten nämä siirtyvät sekä ilmenevät sukupolvelta toiselle. Kuitenkin ottaen huomioon perheväkivallan aiheuttamat seuraukset niin yhteiskunnalle, perheille kuin yksilöillekin olisi tarve lisätutkimuksille siitä, kuinka perheväkivaltaan liittyviä kielteisiä ylisukupolvisia siirtymiä voisi katkaista. Tutkimuksemme tarkasteli ylisukupolvista perheväkivaltaa Banduran (1986) sosiaalisen oppimisen teorian näkökulmasta ja keskittyi uskomuksiin, asenteisiin, arvoihin sekä toimintatapoihin. Kuitenkin myös tunteet ja niihin liittyvä muutos nousevat esille perheväkivallan ylisukupolvisuuden tutkimuksissa (Siegel, 2013; Domoney & Trevillion, 2020; Nurminen, 2019). Jatkossa hyödyllistä tietoa voisi tuoda tutkimus perheväkivaltaan liittyvien ylisukupolvisuuksien ja tunnepuheen yhteydestä erityisesti Suomessa, jossa puhumattomuus tunteista on tunnistettu sekä perheissä että kulttuurisesti ylisukupolviseksi toimintatavaksi.

Myös löydettyjä ylisukupolvisuuden mallien tutkimusta voisi laajentaa tarkastelemaan, mitä eri tekijöitä siirtymän tapojen takana on. Esimerkiksi lapsi-lapsi -ylisukupolvisuuden takana vaikuttavia tekijöitä saattavat olla sosiaalinen sekä geneettinen perimä ja näin esimerkiksi persoonallisuuden piirteet. Lisäksi perheväkivallan tutkimukset voisivat laajentaa ylisukupolvisuuden mallien tarkastelua myös esimerkiksi lapsi-vanhempi siirtymiin. Ylisukupolvisuus on sukupolvien välillä tapahtuvaa siirtymää (Finto, 2022) ja myös lapsi voi vaikuttaa vanhemman uskomuksiin, asenteisiin, arvoihin tai tapoihin toimia.

Tällainen voisi olla esimerkiksi tilanne, jossa vanhempi havaitsee ja ottaa käyttöön oman lapsensa käyttämiä keinoja ratkaista ristiriitatilanteita tai rauhoittua. Perheväkivaltaan liittyviä ylisukupolvisuuksia olisi hyvä tutkia myös sukupuolistuneesta näkökulmasta pohtien, miten eri arvot, asenteet, uskomukset sekä toimintatavat jakautuvat sukupuolten kesken, ja kuinka sukupuoli vaikuttaa näiden siirtymiseen sekä ilmenemiseen.

Viimeisenä täytyy mainita, että tutkimukset perheväkivaltaan liittyvistä ylisukupolvisuuksista painottuu pääasiassa kielteisiin asioihin, vaikka useimmiten ylisukupolvisuuteen liittyvät teemat ovat monipuolisempia. Myös Hakalan ja Jalavan (2013) tutkimuksessa havaittiin, että kielteiset kasvatuskokemukset olivat tutkittavien puheessa enemmän keskiössä kuin myönteiset kokemukset. Tämä jättää huomiotta perheissä ja suvuissa kulkevat voimavarat sekä vahvuudet, jotka taas saattavat toimia perhettä ja yksilöä suojaavina tekijöinä väkivallasta huolimatta. Tutkimuksemme aineistona toimineen moniparis kuntaryhmän istunnot perustuivat Stithin ym. (2011) kehittämään malliin ja siinä on hyödynnetty de Shazerin ym. (2007) näkökulmaa ratkaisukeskeiseen lyhytterapiaan, jossa ylisukupolvisuutta tarkasteltiin esimerkiksi perheen hyvinvointia ja toivoa tukevien asioiden kautta, ja jatkotutkimukset voisivatkin tuoda näitä näkökulmia esille.

## LÄHTEET

- Alexander, J. H., Callaghan, J. E.M. & Fellin, L. C. (2022). Genograms in research: participants' reflections of the genogram process. *Qualitative Research in Psychology*, 19(1), 91-111. <https://doi.org/10.1080/14780887.2018.1545066>
- Antle, B., Karam, E. A., Barbee, A. P., Sullivan, D., Minogue, A. & Glover, A. (2020). Intergenerational Transmission of Intimate Partner Violence and Its Impact on Adolescent Relationship Attitudes: A Qualitative Study, *Journal of Loss and Trauma*, 25(1), 1-21, DOI: [10.1080/15325024.2019.1634894](https://doi.org/10.1080/15325024.2019.1634894)
- Bandura, A., & National Institute of Mental Health. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Prentice-Hall, Inc.
- Bekaert, S., Paavilainen E., Schecke H., Baldacchino A., Jouet E., Zablocka-Zytka L., Bachi B., Bartoli F., Carra G., Cioni R., Crocamo C. & Appleton J. (2021). Family members' perspectives of child protection services, a metasynthesis of the literature. *Children and Youth Services Review*, 128. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2021.106094>
- Bildjuschkin, K., Ewalds, H., Hietamäki, J., Kettunen, H., Koivula, T., Mäkelä, J., Nipuli, S., October, M., Peltonen, J., & Siukola, R. (2020). Väkivaltakäsitteiden sanasto. Työpaperi 1/2020. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.
- Black, D. S., Sussman, S. & Unger, J. B. (2010). A Further Look at the Intergenerational Transmission of Violence: Witnessin Interparental Violence in Emerging Adulthood. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(6), 1022-1042. doi: [10.1177/0886260509340539](https://doi.org/10.1177/0886260509340539)
- Cooper, J. & Vetere, A. (2005). *Domestic Violence and Family Safety: A Systemic Approach to Working with Violence in Families*. Whurr Publishers, London and Philadelphia.
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design : Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Sage Publications, California.
- Ehrensaft, M. K., Cohen, P., Brown, J., Smailes, E., Chen, H. & Johnson, J. G. (2003). Intergeneration Transmission of Partner Violence: A 20-Year Prospective Study. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(4), 741-753.
- Ellonen, N. (2014). Kuritusväkivallan kitkemistä hidastavat asenteet ja perheiden tuen puute. Teoksessa *Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2014: Eriarvoistuva lapsuus Lasten hyvinvointi kansallisten indikaattoreiden valossa* (s. 54–55). Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisu 2014:3.
- Ellonen, N., Lucas, S., Tindberg, Y. & Jansson, S. (2017). Parents' Self-Reported Use of Corporal Punishment and Other Humiliating Upbringing Practices in Finland and Sweden – A Comparative Study. *CHILD ABUSE REVIEW*, 26(4), 289-304. <https://doi.org/10.1002/car.2482>
- Euroopan tasa-arvoinstituutti, EIGE. (2021). The costs of gender-based violence in

- the European Union. Luxembourg: Publications Office of the European Union.  
[https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/20213229\\_mh0921238enn\\_pdf.pdf](https://eige.europa.eu/sites/default/files/documents/20213229_mh0921238enn_pdf.pdf)  
 f
- Dillon, G., Hussain, R. R., Loxton, D. & Rahman, S. (2013). Mental and physical health and intimate partner violence against women: A review of the literature. *International Journal of Family Medicine* 2013, 1–15. doi:  
<https://doi.org/10.1155/2013/313909>
- Domoney, J. & Trevillion, K. (2020). Breaking the cycle of intergenerational abuse: A qualitative interview study of men participating in a perinatal program to reduce violence. *Infant Mental Health Journal*, 42(2), 206–221. DOI: 10.1002/imhj.21886
- Fagerström, J. (2020). ‘Murheellisten Laulujen Maa’ Ylisukupolvisuus ja suomalainen parisuhdekulttuuri naisten kokemuksissa lähisuhdeväkivallasta. [pro gradu -tutkielma, Turun yliopisto]. UTUPub-julkaisuarkisto.  
<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020060540869>
- Felitti, V., Anda, R., Nordenberg, D., Williamson, D., Alison, M., Edwards, V., Koss M. & Marks, J. (1998). The relationship of adult health status to childhood abuse and household dysfunction. *American Journal of Preventive Medicine*, 14, 245-258.
- Finto, Suomalainen asiasanasto- ja ontologiapalvelu. (1.3.2022). Ylisukupolvisuus.  
<http://www.yso.fi/onto/keko/p166>
- Forsell, M. (2020). *Suomen kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun palvelut ja kustannukset vuonna 2019*. Lastensuojelun Kuusikko-työryhmän julkaisusarja. Helsinki : Edita Prima Oy.  
[https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/20\\_06\\_11\\_Kuusikko\\_Lastensuojelu\\_2019.pdf](https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/20_06_11_Kuusikko_Lastensuojelu_2019.pdf)
- Hakala, V. & Jalava, S. (2013). *Vanhemmuiden rakentuminen pariterapiassa*. [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto]. JYX-julkaisuarkisto.  
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:juu-201310012382>
- Harris, S. M. & Dersch, C. A. (2001). ‘I’m Just Not Like That’’: Investigating the Intergenerational Cycle of Violence. *THE FAMILY JOURNAL: COUNSELING AND THERAPY FOR COUPLES AND FAMILIES* 9(3), 250-258.
- Heinonen, H., Väisänen, A., Hipp, T. (2012). Miten lastensuojelun kustannukset kertyvät? Lastensuojelun Keskusliitto.
- Hillis, S., Mercy, J. & Saul, J. (2017). The enduring impact of violence against children. *Psychol Health Med*, 22, 393–405.
- Husso, M. (2003). *Parisuhdeväkivalta: Lyötyjen aika ja tila*. Vastapaino.
- Holma, J. & Laitila, A. (2019). Monen perheen ryhmämuotoisen väkivallan hoitomenetelmän tutkimus. Tutkimussuunnitelma.
- Hytönen, P. (2020). Itsemurhan tehneiden ja sitä yrittäneiden läheiset tarvitsevat apua. Finfamin blogi, julkaistu 10.9.  
<https://finfami.fi/ajankohtaista/itsemurhan-tehneiden-laheiset-tarvitsevat-apua-2/>
- Hyvärinen, S. (2017a). Piiskasta jäähypenkkiin - Suomalaisen kasvatustieteiden ja kuritusväkivallankäyttö 2017. *Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu*, 2/2017.  
<https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Piiskasta-jaahypenkkiin-1.pdf>

- Hyvärinen, S. (2017b). Lapsen kohdistuvan väkivallan monet ilmenemismuodot. Teoksessa Hoikkala, S. & Kuokkala, J. (toim.), *Turvallisesti sijaishuollossa - Väkivaltatyön keinoja lastensuojelulaitoksessa*. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu 4/2017.  
<https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Turvallisesti-sijaishuollossa.pdf>
- Kaaitila, A., Husso, M., Hietämäki, J., Äärelä, E., Peltonen, J., Tuominen, J., Hakovirta, M., Ewalds, H. & Karhinen-Soppi, A. (2021). Lähisuhdeväkivalta koronaepidemian aikana. *Haaste 1/2021*. [Lähisuhdeväkivalta koronaepidemian aikana - UTU Research ...https://research.utu.fi > converis > getfile](https://research.utu.fi/converis/getfile)
- Karakurt, G., Dial, S., Korkow, H., Mansfield, T. & Banford, A. (2013). Experiences of marriage and family therapists working with intimate partner violence. *Journal of Family Psychotherapy*, 24(1), 1-16. <https://doi.org/10.1080/08975353.2013.762864>
- Kwong, M. J., Bartholomew, K., Henderson, A. & Trinke, S. J. (2003). The Intergenerational Transmission of Relationship Violence. *Journal of Family Psychology*, 17(3), 288-301. DOI: [10.1037/0893-3200.17.3.288](https://doi.org/10.1037/0893-3200.17.3.288)
- Laakkonen, K. (2010). "Vanhemmuus on vastuuta koko lapsen elämästä." *Vanhempien käsityksiä vanhemmuudesta, perheestä ja kasvatuksesta nykypäivänä*. [pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto]. Trepo-julkaisuarkisto.  
<https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-20467>
- Lepistö, S. & Hynynen, R. (2016). Lasten ja nuorten näkemykset kuritusväkivallasta. Teoksessa Kovanen, Tuulia & Pitkänen, Miia (toim.). *Rispektii. Näkökulmia kohtaamaan perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan*. *Ensi- ja turvakotien liitto verkkojulkaisu*, 10/2016.  
[https://issuu.com/ensijaturvakotienliitto/docs/rispektii\\_n\\_k\\_kulmia\\_nuorten\\_koht\\_d7a71e691d1cf9](https://issuu.com/ensijaturvakotienliitto/docs/rispektii_n_k_kulmia_nuorten_koht_d7a71e691d1cf9)
- Liimatainen, M. & Rantaeskola, S. (2022). *Toiminnallinen käsikirja lähisuhdeväkivaltaan puuttumiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi*. Poliisihallitus.
- Maailman Terveysjärjestö, World Health Organization/London School of Hygiene and Tropical Medicine, WHO. (2010). *Preventing intimate partner and sexual violence against women - Taking action and generating evidence*. Geneva: World Health Organization.  
[http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44350/9789241564007\\_eng.pdf;jsessionid=C69CB8F15F1FF24FC83B5A31F054D6CC?sequence=1](http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44350/9789241564007_eng.pdf;jsessionid=C69CB8F15F1FF24FC83B5A31F054D6CC?sequence=1)
- McCullum, E. E., Stith, S. M. & Thomsen, C. J. (2011). Solution-Focused Brief Therapy in the Conjoint Couples Treatment of Intimate Partner Violence. Teoksessa C. Franklin, T. S. Trepper, McCullum, E. E. & E. J. Glingerich (toim.), *Solution-Focused Brief Therapy: A Handbook of Evidence-Based Practice*. Oxford Scholarship Online. DOI: 10.1093/acprof:oso/9780195385724.001.0001
- McCullum, E. E. & Stith, S. M. (2008). Couples Treatment for Interpersonal Violence: A Review of Outcome Research Literature and Current Clinical Practices. *Violence and Victims*, 23(2), 187-201. DOI: 10.1891/0886-6708.23.2.187
- Medeiros, J. K., Pessoa, A. S. G., Barbosa, A. F. & Liebenberg, L. (2021). 'Hitting to Teach is One Thing but to Hurt is a Different Thing, isn't it?': Understanding Cycles of

- Intergenerational Violence within Families. *Journal of Family Issues*, 0(0), 1-20.  
DOI: 10.1177/0192513X211058824
- Nousiainen, K. M., Petrelius, P., & Yliruka, L. (Toim.) (2016). Puheista tekoihin!  
*Ylisukupolvisten ongelmien ehkäiseminen lastensuojelussa ja perhe- ja sosiaalipalveluissa*. (1. toim.) (Työpäperi; Vuosikerta 2016, Nro 20.) THL.  
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-677-3>
- Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J. & Vos, T. (2012). The Long-Term Health Consequences of Child Physical Abuse, Emotional Abuse, and Neglect: A Systematic Review and Meta-Analysis. *PLOS Med* 9(11), doi: 10.1371/journal.pmed.1001349.
- Nurminen, N. (2019). *Ylisukupolvisen kaltoinkohtelun katkaiseminen: Käytäntötutkimus vauvaperheiden väkivallan kokemuksista ja niiden käsittelystä Helsingin ensikodilla*. [pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto]. HELDA-julkaisuarkisto.  
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201905292231>
- Paasivirta, A. (toim.) (2021). Kovemmin käsin. Suomalaisen kasvatusasenteet ja kuritusväkivallan käyttö 2021. *Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu, 7/2021*.  
<https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/2021/10/Kovemmin-kasin-Suomalaisen-kasvatusasenteet-ja-kuritusvakivallan-kaytto-2021.pdf>
- Paavilainen, E. (2021). Kaltoinkohtelun riskitekijät ja kannustava kasvatusta. Lasten kaltoinkohtelun riskiolot ja niiden suhde kuritusväkivaltaan ja ylisukupolvisuuteen. Teoksessa A. Paasivirta (toim.), *Kovemmin käsin. Suomalaisen kasvatusasenteet ja kuritusväkivallan käyttö 2021*. (s. 33-35). Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu, 7/2021,  
<https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/2021/10/Kovemmin-kasin-Suomalaisen-kasvatusasenteet-ja-kuritusvakivallan-kaytto-2021.pdf>
- Piispa, M. (2013). Parisuhdeväkivalta ja alkoholi: uhrin vai tekijän ongelma? Teoksessa Warpenius, K., Tigerstedt, C. & Holmila, M. (toim.), *Alkoholi- ja päihdehaitat läheisille, muille ihmisille ja yhteiskunnalle*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Teema 14/2013.
- Roskam, I., Aguiar, J., Akgun, E., Arikian, G., Artavia, M., Avalosse, H., Aunola, K., Bader, M., Bahati, C., Barham, E. J., Besson, E., Beyers, W., Boujut, E., Brianda, M. E., Brytek-Matera, A., Carbonneau, N., César, F., Chen, B-B., Dorard, G., ... Mikolajczak, M. (2021). Parental Burnout Around the Globe: a 42-Country Study. *Affec Sci*, 2, 58–79. <https://doi.org/10.1007/s42761-020-00028-4>
- Saaranen-Kauppinen, A., Puusniekka, A., Kuula, A., Rissanen, R. & Karvinen, I. (2009). *Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV - Kavelitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkiston julkaisuja 2009.
- Savage, L-É., Tarabulsy, G. M., Pearson, J & Collin-Vézina, D. (2019). Maternal history of childhood maltreatment and later parenting behavior: A meta-analysis. *Development and Psychopathology* 31(1), 9-21.  
DOI: [10.1017/S0954579418001542](https://doi.org/10.1017/S0954579418001542)
- de Shazer, S., Dolan, Y., Korman, H., Trepper, T. S., McCollum, E. E., & Berg, I. K. (2007). *More than miracles: The state of the art of solution-focused brief therapy*. New York: Haworth Press.

- Siegel, J. P. (2013). Breaking the links in intergenerational violence: an emotional regulation perspective. *Fam Process*, 52(2), 163-78. doi: 10.1111/famp.12023
- Siltala, H. (2021). *Family violence as a public health problem: Effect and costs in Finnish health care*. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Stith, S. M., Busch, A. L., Lundeberg, K., & Carlton, R. (2000). The intergenerational transmission of spouse abuse: A meta-analysis. *Journal Marriage and the Family*, 62, 640–654.
- Stith, S. M., Rosen, K. H. & McCollum, E. E. (2003). Effectiveness of couples treatment for spouse abuse. *Journal of Marital and Family Therapy*, 29(3), 407-426.
- Stith, S. M., & McCollum, E. E. (2011). Conjoint treatment of couples who have experienced intimate partner violence. *Aggression and Violent Behavior*, 16(4), 312–318. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2011.04.012>
- Stith, S. M., McCollum, E. E. & Rosen, K. H. (2011). *Couples therapy for domestic violence: Finding safe solutions*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Stith, S. M., McCollum, E. E., Amanor-Boadu, Y. & Smith, D. B. (2012). Systemic Perspectives on Intimate Partner Violence Treatment. *Journal of Marital and Family Therapy*, 38(1), 220-240. DOI:[10.1111/j.1752-0606.2011.00245.x](https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2011.00245.x)
- Stith, S. M., Spencer, C. M., Ripoll-Núñez, K. J., Jaramillo-Sierra, A. L., Khodadadi-Andariyeh, F., Nikparvar, F., Oksman, R. & Metelinen, J. (2019). International Adaptation of a Treatment Program for Situational Couple Violence. *Journal of Marital Family Therapy*, 46(2), 272-288. doi: [10.1111/jmft.12397](https://doi.org/10.1111/jmft.12397).
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, STM (2010). ÄLÄ LYÖ LASTA! Kansallinen lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan vähentämisen toimintaohjelma 2010-2015. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisuja 2010:7. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. [https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72366/STM\\_Jul\\_1007\\_%E4%BF%BD1%E4%BF%BD\\_ly%E4%BF%BD\\_verkko.pdf?sequence=1](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72366/STM_Jul_1007_%E4%BF%BD1%E4%BF%BD_ly%E4%BF%BD_verkko.pdf?sequence=1)
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus, STM (2017). Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018-2021. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen julkaisuja 2017:16. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. [https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160401/16\\_2017\\_Istanbulin\\_%20so\\_pimuksen%20tps%202018-21\\_suomi.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160401/16_2017_Istanbulin_%20so_pimuksen%20tps%202018-21_suomi.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- Taylor, J. & Lazenbatt, A. (2014). *High Risk Families and child abuse*. Dunedin Press: Scotland.
- Tilastokeskus (2019). Rikos- ja pakkokeinotilasto. *Perhe- ja lähisuhdeväkivalta 2018*. 6/2021. [https://www.stat.fi/til/rpk/2018/15/rpk\\_2018\\_15\\_2019-06-06\\_fi.pdf](https://www.stat.fi/til/rpk/2018/15/rpk_2018_15_2019-06-06_fi.pdf)
- Tilastokeskus (2021). Rikos- ja pakkokeinotilasto. *Perhe- ja lähisuhdeväkivalta 2020*. 6/2021. [https://tilastokeskus.fi/til/rpk/2020/15/rpk\\_2020\\_15\\_2021-06-01\\_fi.pdf](https://tilastokeskus.fi/til/rpk/2020/15/rpk_2020_15_2021-06-01_fi.pdf)
- Timonen-Kallio, E., Yliruka, L. & Närhi, P. (2017). Lastensuojelun terapeutin laitoskasvatukseen mallinnus. Työpäpaperi 23/2017. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ja hyvinvoinnin laitos. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/132319/Tyo%CC%88paperi\\_2017\\_23\\_nettila%20%282%29.pdf?sequence=1](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/132319/Tyo%CC%88paperi_2017_23_nettila%20%282%29.pdf?sequence=1)

- Todahl, J. L., Linville, D., Tuttle Shamblin, A. F., Skurtu, A. & Ball, D. (2013). Client Beliefs About a Multicouple Group Service for Intimate Partner Violence: A Narrative Analysis. *Violence Against Women* 19(8), 995-1013.  
<https://doi.org/10.1177/1077801213499242>
- Tuhkasaari, P. (2013). *Ylisukupolvisuus. Integraatioprosessi psykoanalyttisessa psykoterapiassa*. Helsinki: Therapie-säätiö, Koulutuskeskus.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. (6. painos). Helsinki : Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki : Tammi (Uudistettu painos).
- Vaaranen-Valkonen, N. (2014). Nuori ei kerro kokemastaan väkivallasta, *RIKU-lehti*.  
<https://www.riku.fi/binary/file/-/id/22/fid/1657/>
- Widom, C.S. & Wilson, H.W. (2015). Intergenerational Transmission of Violence. Teoksessa J. Lindert & I. Levav (toim.), *Violence and Mental Health* (s. 27-45). Springer, Dordrecht. [https://doi.org/10.1007/978-94-017-8999-8\\_2](https://doi.org/10.1007/978-94-017-8999-8_2)
- Widom, C. S., Czaja, S. J. & DuMont, K. A. (2015). Intergenerational transmission of child abuse and neglect: Real or detection bias? *Science*, 347(6229), 1480-1485. DOI: [10.1126/science.1259917](https://doi.org/10.1126/science.1259917)
- Worley, K. O., Walsh, S. & Lewis, K. (2004). An examination of parenting experiences in male perpetrators of domestic violence: A qualitative study. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 77, 35-54.  
<https://doi.org/10.1348/147608304322874245>